

ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΤΗΡΟΥ

EMILIA ZOOLA
NANAEMILE ZOILA
NANAΜετάφρασις:
Α. ΙΟΡΔΑΝΟΥΤυπογραφική Διεύθυνσις:
Ι. Ν. ΚΟΥΦΟΥCOPYRIGHT © 'Ελληνική Μεταφράσεως
PAPYROS PRESS LTD 1971

"Εκδόσις τῆς «ΠΑΤΗΡΟΣ ΠΡΕΣΣ ΕΠ.Ε.»

Βουλῆς 17, τηλ. 220-013

"Ἡ στοιχειώδεια καὶ ἡ ἐκτίμωσις ἔγνων εἰς τὸς ἐγκυκλοπαιδικὰς
τῆς ἐκδόσεως Γραμματικὴ Τέχνη Α.Ε.»

Κηφισίας καὶ Ἰωαννίδου 6 (Ἀμαρουσίου). Τηλ. 6818815

Υπεύθυνος τυπογραφείου: Εὐαγγέλια Ἰ. Κουκού

Οἱ ἐκδόσεις ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΤΗΡΟΥ

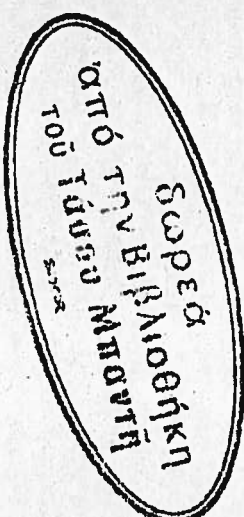
εἶναι πάντοτε ὑπερδύναμις πρὸς τὴν μετέφρασιν ἐκ τῆς πρωτοτύπου
ἐκδόσεως διὰ συντηρήσεως καὶ περικυκλῶν.Βόας τῆς πρώτης ἐκδόσεως: Σελίδες 194: 89κ. 14.
Ἐπιβλέπουσις διὰ μεγαλυτέρας ἐκδόσεως ἔργα
πρὸς μίαν δραχμὴν διὰ 16 σελίδας

Ἄπομνησται ἀπομνηστικὸς ὁ βιβλιοφίλος καὶ ἡ μεταδόχος.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
Αριθμὸς ἐγγραφῆς: 81928438
206

EMILIA ZOOLA

NANA

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
Α. ΙΟΡΔΑΝΟΥ

ΚΛΑΣΙΚΑ

ΠΑΤΗΡΟΥ

Στις έννά τὸ θράδυ, ἡ σάλα τοῦ θεάτρου «Βαριετὲς» ἦταν ἀκήρη-
 αῖα. Μερικοὶ θεατὲς σὸν ἐξώστη καὶ στήν πλάτεια ἐξαφανίζον-
 ταν ἀνάμεσα στίς θαυοδίνες γυρενά πολυθρόνες, κάτω ἀπὸ τὸ θαμ-
 πὸ φῶς τοῦ μισοαναμμένου πολυέλαιου. Μία σκιά σκέπαζε τὴ με-
 γάλῃ κόκκινη ἀλάνια· κι ἀπὸ τὴ σκηνὴ δὲν ἐρχόταν ὁ παρασημικρὸς
 θόρυβος, ἡ ράμπια ἦταν σθηστή, τὰ ἀνωλόγια τῶν μουσικῶν ἀκατά-
 στατα σκαρπιομένα. Μόνον ἐκεῖ ψηλά, σὸν τρίτο ἐξώστη, κάτω ἀ-
 πὸ τὴ ποτόντα τοῦ ταβανιοῦ, ἔκτου γυναικες καὶ παιδιὰ περνοῦσαν
 ὅ' ἔναν οὐρανὸ παρανιγημένον ἀπὸ τὸ γράξι, καλέσματα καὶ γέλια
 ἐρχορίζαν ἀνάμεσα σὲ μίαν ἀτέλειστη ὀχλοδοή, ἐνῶ κεφάλια μὲ
 σκαύρους καὶ κασκέτα πρόβαλλαν, χλιμακωτά κάτω ἀπὸ τίς μεγά-
 λες χρυσοστόλιστες καμάρες. Κάπου κάπου ἐμφανιζόταν καμιά
 ταξιδέτρια, πολυόχολη, μὲ τὰ εἰσιτήρια σὸ χέρι, νὰ συνοδεύῃ ἑ-
 ναν κύριο καὶ μιά κυρία, ποὺ κἀβίζαν στὴ θέσῃ τους — ὁ κύριος
 μὲ τὸ φράκιο του, ἡ κυρία λεπτὴ καὶ καμαρωτὴ —, ἀφοῦ ἐρχυναν
 γύρω τους ἕνα νοχελινοὸ δάξημα.

Αὐο νέοι φάνηκαν στήν πλάτεια. Στάθηκαν νὰ κοιτάξουν, ὀρθιοι.

—Τί σοὺ ἔλεγα, ἔκτορ,, εἶπε φωναχτά ὁ μεγαλύτερος, ἕνα ψη-
 λὸ παλιμάρι μὲ μαῦρο μουστακάκι, ἥρθαμε πολὺ νωρίς. Θὰ μπο-
 ροῦδες κἀλλίτερα νὰ μ' ἀφήστῃς νὰ τελείωσῃ τὸ ποῦρο μου.

Μιά ταξιδέτρια περνοῦσε.

—“ὦ, κύριε Φωσφι, εἶπε μὲ οἰκειότητα, θέλωμε μισὴ ὥρα ν' ἀρ-
 χίσῃ.

—Τότε, γιὰτὶ γράφουν σὸ πρόγραμμα έννά; μουρμουρίζε ὁ ἑ-
 κτωρ, ἐνοχλημένος, ἀπ' ὅ,τι ἔδειχνε τὸ μακρουλό, λεπτὸ πρόσωπό
 του. Σήμερα τὸ πρωί, ἡ Κλαρίς, ποὺ παίζει σὸ ἔργο, μόνο ποὺ δὲν
 μοῦ ἔκανε δρκο ὅτι θ' ἀρχίσουν στίς έννά ἀκριδῶς.

Σώπασαν γιὰ μιά στιγμὴ, στήσαναν τὸ κεφάλι καὶ κοιτάζαν τὰ

σκατεινά θεωρεία. Μά, έτσι που τό εΐχαν καταπαρρησιάζενα μέ πρό-
αινο χαστί, γίνονταν άκόμα πιο ούσιωστικά. Κάτω από τόν έξώστη, τό
θεωρεία ήταν συθισμένα έντελώς στο σκοτάδι. Στο θεωρεία της πρώ-
της σειράς ήταν μονόχρα μία χοντρή καρέα, άκαμπτική ενή στο θε-
λοδο του παραπέτου. Δεξιά κι άριστερά, άνέμεσα στις ψηλές κο-
λόνες, τό θεωρεία του προσκηνίου ήταν άδεια πίσω από τίς κουρ-
τίνες μέ τό μεγάλω κρόσια. Ή σάλα, μέ τό άσπρα και χρυσάφι χρώ-
μα της, που τό τόνιζε ένω άπαλό πράσινο, έόθιγε, λές και τήν πα-
σαλίζαν μέ λεπτή άχνη οι μικρές φλόγες του μεγάλου κρουσάλλι-
νου πολυέλιου.

—Κράτησες τό θεωρείο του προσκηνίου γιά τό Λούση; ρώτησε ό
Έκτωρ.

—Ναί, άπάντησε ό άλλος, μέ όχι και χωρίς δυσκολία... "Οι Ή
Λούση, έκείνη δέν υπάρχει κίνδυνος νά 'ρθή πουλ κωρίς!

Έπνιζε ένω έλαφρό χαμουργιό και πρόθεσε, όποτε' άπό λίγο:

—Είσαι τυχερός, έσύ, που δέν είδες άκόμα καμιά πρεμιέρα... Ή
«Ξανθή» Άφροδίτη» θα είναι τό γεγονός της χρονιάς. Έξί μήνες
τόρα μιλάνε γι' αυτό. "Α, άγαπητέ μου, έχει μία μουσική! "Ο
Μπορντενός, που έφει τό δουλειά του, τό φώναζε γιά τήν "Έκθεση.

"Ο Έκτωρ άκουγε μέ θρησκευτική εύλάβεια. Έκανε μία έρω-
τηση:

—Και τό Νανά, τό καινούριο άστέρι, που θα παίζη τήν Άφρο-
δίτη, μήπως τήν έφεις;

—Έλα τώρα! Πάλι τό ίδια! φώναζε ό Φωσού άπλώνοντας τό χέ-
ρια. Άπό τό πρωί μ' έχουν πεθάνει μέ τό Νανά. Συνέπνευσα πάλω
από είκοσι άνθρωπους, και Νανά από δύο, Νανά από κει! Δές κι
έγώ έίρω! Δές και έίρω όλες τίς κορότες του Παρισιού!.. Ή Νανά
είναι άνακάλυψη του Μπορντενός. Πρέπει νά 'ναι καλή!..

Ήρέμισε. Μά ή άδεια σάλα, τό μισοσκόταδο του πολυέλιου, αβ-
τή ή θρησκευτική άποσφαίρα, μέ τίς μουρμουριστές φωνές και τό
χτυπήματα της πόδας, τόν νευρίαζαν.

—Α, όχι! είπε ξαφνικά, σκάει κανείς έδω μέσα. Έγώ πάλω έξω...
"Ιως όρουμε τόν Μπορντενός κάτω. Θα μάς πη λεπτομέρειες.

Κάτω, στο μεγάλο μαρμαροστρωμένο χώλ, όπου ήταν κι ό Έλεν-
χος, άρχισε νά μαζεύεται ό κόσμος. Άπό τίς τρεις άνοχτές πόρτες
έβλεπε κανείς νά παρελαύνη ή πυρετική ζωή τών δουλεδάδων, που
μυρμηγκιάζαν από κόσμο κι άσπρασαν μέσα στη γλυκιά άπριά-
τική νύχτα. "Ο θόρυβος τών άμαξιών, που κυλούσαν, κούβταν από-
τομα, οι πόρτες έανάκλειναν δυνατά, κι ό κόσμος έπαιε, άμάδες
δυάδες, στεκόταν μαρμαρό στον έλεγχο τών είσοδών και άνέβαι-
νε, στο βάθος, τό διαλή σκάλα, όπου οι γυναίκες άργαπορούσαν λι-
κνίζοντας τό μέση τους. Στο σάληρό φως του γκαζιού, στην άχρη-
γήνια αβήης της σάλας, που μία λειψή διακόσμηση αέ στύλ αμ-

πύρ τήν έκανε νά μοιάζη μέ χαρτωμένο περιττόλο άρχαίου ναού,
μεγάλες κίτρινες άφίες χτυπούσαν στο μέτω, κι έπάνω τους, μέ πα-
χιά μαύρα γράμματα τυπωμένο ' ' όνομα της Νανάς.

Μερικοί κήρυκοι, λές και γαντζώθηκαν καθώς περνούσαν, τίς δια-
βαζαν. Άλλοι, όρθιοι, συζητούσαν, έμποδίζοντας τήν είσοδο, ένω,
κατά στο ταμείο, ένας χοντρός κήρυος μέ πλάσι έυρωμένο πρόσω-
πο άναρτούσε άπότομα αέ όσους έπόμεναν νά όρουν θέσεις.

—Νά ό Μπορντενός, είπε ό Φωσού κατεβαίνοντας τη σκάλα.

Μά ό διεθυντής τόν είχε κιάλιας δει.

—Εί! τόν φώναζε από μακριά. Είσαι πουλ υποχρεωτικός! Αυτό
είναι τό χρονικό που θα μου έγραψες; Πήρα τό πρωί τόν «Φιγυράκι».

Ίπποτα.

—Κάνε λοιπόν λίγη ύπομονη! άπάντησε ό Φωσού. Πρέπει νά
γνωρίσω πρώτα τη Νανά σου, πριν γράψω γι' αυτή... Δέν υποσχέ-
θηκα τίποτα, έξάλλου.

Έπειτα, γιά τό σωματείο τήν κούβεντα, όδοτησε τόν έάδελφό
του, τόν κ. Έκτορα ντε Λαφαλουζ, που έρχόταν στο Παρίσι γιά
νά συμπληρώση τίς γνώσεις του. "Ο διεθυντής ζήτησε μέ τό μέτω
τόν νέο. Μά ό Έκτωρ τόν κοίταζε συγκινημένος. Αύτός λοιπόν ή-
ταν ό πούλς Μπορντενός, που λαοκράζε τίς γυναίκες και τίς μετα-
χειριζόταν αά δεσποφιστικής, αυτό τό μυαλό που πάντα σκαρφιζό-
ταν κάποια πελάδια, ό φωναχτός, που έφτυνε, που χτυπούσε τό
μπότρυα του, ό κυνικός μέ τη χυροφυλακιστική νοοτροπία! "Ο Έ-
κτωρ νόμιζε πως θα 'πρεπε νά τόν κάνει ένα καμπαλιέτο.

—Τό θέατρό σας... άρχισε μέ γλυκιά φωνή.

"Ο Μπορντενός τόν έκοψε άτάχαλος μέ μία όμη κούβεντα, όταν
άνθρωπος που τού άρέσει νά έκαθαρίζη τά πράγματα.

—Τό μπορντέλο μου, νά λέτε.

"Ο Φωσού γέλασε έπιδουκισματικά, ένω ό Λαφαλουζ έβλεπε μέ τό
καμπυλιμένο μισοκαλωμένο στη γλώσσα του, καταταραγμένος,
προσπαθώντας νά δειξη πως ή λέξη τού άρεσε. "Ο διεθυντής έρε-
ξε νά σφίξη τό χέρι ένός θεατρικού κριτικού, που ή στήλη του είχε
μεγάλη άπτήχηση. "Όταν έαναγύρισε, ό Λαφαλουζ είχε άρχισε:

νά συνεχιστεί. Φοδόνταν μόν τόν πάροιν γιά έπαρξιώτη, άν έβειγνε
υπερβολικά αστασιμένος.

—Μού είπαν, έανόρχισε θέλοντας όπισθοδρομότε κάτω νά πη, πως
ή Νανά έχει πουλ γλυκιά φωνή.

—Αυτή; φώναζε ό διεθυντής άνασχημάτοντας τούς όμους. Στο-
στη καρμπούζι!

"Ο νέος διάστησε νά προσθέση:

—Και σπουδαία ήθοιός, μάάλιστα.

—Αυτή! Σιωσός μπόργς! Δέν έφει που νά έάλη τό χέρι και
τά πόδια της.

Ὁ Λαφάλαυός, κοκκίνιος λίγος. Δὲν καταλάβαινε τίποτε πιά. Τράβησε:

—Τὰ τέτοια στὸν κόσμο δὲν θὰ ἔχανε τὴν ἀπομνηνὴν πρεμιέρα. Ἦξερα πῶς τὸ θέατρό σας...

—Τὸ μαργαριτάρι μου νὰ λέτε, τὸν ἔκοψε πάλι ὁ Μπορνεβάς μὲ τὴν ψυχρὴν ἐπιμονὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μιλάει ἀπὸ περὶσπηση.

Στὸ μεταξύ, ὁ Φωσφόρ, ἀντάραχος, κατέλασε τὴς γυναικὲς ποὺ ἐπαίαν. Περὶέχτηκε νὰ δοῦν τὸν ἑαυτὸν τοῦ, δὲν τὸν εἶδε νὰ στέκεται ἀντήχωνος, μὴν ἔχοντος ἂν ἔπρεπε νὰ γελᾷ τὴν ἢ νὰ θυμώσει.

—Κάπε λοιπὸν τὸ χάρισι τοῦ Μπορνεβάς, λέγε τὸ θέατρό σου ὅπως σου ἤγεται νὰ τὸ λές, ἀπὸ ἀπὸ τὸν εὐχαριστοῦ... Καὶ σὺ, ἀγαπητέ μου, ἄσε τὴς πῆδες. Ἄν ἡ Νανά σου δὲν ἔβλεπε οὕτως νὰ τραγουδᾷ οὕτως νὰ παίζῃ, θὰ εἶναι σωστὸ γάμοσ' αὐτὸ εἶν' ὅλο. Ὅπως καὶ τὸ φοδᾶμαι, ἀλλοτε.

—Φιλόκοι! Φιλόκοι! φώναξε ὁ διεκδυντής, ποὺ τὸ πρόσωπό του κοκκίνισε. Κι εἶναι ἀνέτηκη μὴ γυναικία νὰ παίζῃ καὶ νὰ τραγουδᾷ; Ἄ, μικρὸ μου, εἶσαι πολὺ δάκιος... Ἡ Νανά ἔχει κατὰ ἄλλο, ποὺ νὰ πᾶρη ὁ διδάσκαλός κατ', μάλιστα, ποὺ τ' ἀντιπαθιστὰ ὅλα. Τὸ μυρίστηκα αὐτὸ ἐγὼ, εἶναι πολὺ ἔντονο ἐπὶ τῆς — ἐκτός πιά ἂν ἔχω δακρύσην ἡλίου... Θὰ δῆς, θὰ δῆς, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐρετὶ στὴ σκηνή, καὶ ἄλλῃ ἢ αἶμα θὰ γλείφεται.

Ἦξε στυφώσι τὰ χοντρά του χέρια, ποὺ ἔτρεμαν ἀπὸ ἐνθουσιασμό καὶ ἀνακουφισμένο, χαμηλῶς τῇ φωνῇ, μονολογώντας:

—Ναί, θὰ πῶς πολὺ ψιγὰ ἀντὶ, ἀὶ ποὺ νὰ πᾶρη καὶ νὰ σπυκώσῃ! Ναί, θὰ πῶς πολὺ ψιγὰ. Ἕνα δέριμα, ἕξ, ἕνα δέριμα!

Ἰότερα, καθὼς τὸν πωτοῦσε ὁ Φωσφόρ, ἀποφάσισε νὰ δώσῃ μαρκεὺς λεπτομέρειες μὲ τόσα ὀφές ἐκπράξεις, ποὺ ἐνοχλοῦσαν τὸν Ἕκτορα ντὲ Λαφάλαυός. Ἦξε γνωρίζει τὴ Νανά, καὶ ἤθελε νὰ τὴ λανθάνῃ. Ἦταν ἀκρίβως τότε ποὺ ἔβγαλε νὰ ὁρῇ μὴν Ἀποδότη-Παίσιος δὲν παραστασιζόταν καὶ πολὺ καιρὸ γὰ μὴ γυναικία: πρῶτος οὗτος νὰ τὴν προσάλλῃ ἀμέσως, νὰ τὴν χαρῇ, τὸ κοινόν. Μὰ γυνή-τα τῆς κακομοίρας στὸν θάλασσο, ποὺ εἶχε ἀναστατωθῇ μὲ τὸν ἐρχομὸ αὐτῆς τῆς κοπέλας. Ἡ Ρόζα Μινδόν, ἡ πρωταγωνίστρια τοῦ, ἔξαιρετικὴ ἡθοιοὺς αὐτῇ καὶ σπουδαία τραγουδίστρια, ἀπει-λῶδες καθε μέρη νὰ τὰ παρατήσῃ στὴ μέση, φρεναμένην ποὺ μωρ-ζόταν μὴν ἀντὶ-ἡλίου. Καὶ μὲ τὴς ἀφίος πάλι, τὴ ματιάς, θεέ μου! Ἦταν ἀπογαδίστηκε νὰ ὀφείλουν τὰ δὲν ἔχον καὶ τὸν διὰ ἡθοιοῦν μὲ γράμματα τὸ ἴδιον παγιά. Δὲν σφαινε νὰ τὸν στυφώσῃ. Ὅταν πλε, δὲν περπατᾷσε σωστὰ, τῆς ἔβλεπε μὴ λώστα τὸν παρῶν. Ἀλ-λῶδες, δὲν τὰ ὀφείλεις πέρα. Ἀπὸς τῆς πωλοῦσε καὶ τὴς ἀγρόμας: Ἦξερε τί ἀξίζουν, οἱ σκρῆδες!

—Ματὶ! εἶπε κόποντος τὴν κοῦδέντα του, ὁ Μινδόν καὶ ὁ Στάινερ! Πάντα μαζί. Ἐπρεπε, ὁ Στάινερ ἄρχισε νὰ διαπίπτει τὴ Ρόζα γι' αὐ-τὸ καὶ ὁ σκρῆς δὲν τὸν ἀφῆκε ποῦ, ἀπὸ πόθο μὴν τὸ σκάσῃ.

Στὸ περὶσπηση, οἱ ἄλμπες τοῦ γκαζοῦ, ποὺ περὶσπηση δὲν ἔχον ἀπὸ τὴν εἰσοδο τοῦ θεάτρου, ἐπῶσαν ἐντὶ στυφῶν διαφώσεων. Αὐτὸ δειρὰ καὶ ἔχοντες, τόσα ὥσπερ φωτισμένην, ποὺ μαρτυροῦσε νὰ διαδύ-σης τὴς ἀφίος ἀπὸ μακρὰ, σὰ νὰ ἴαν μέρη. Καί, πὺ καί, τὸ πηχτὸ σωστὰ τῆς λωφώρου ἦταν κεντρημένο μὲ πῶτα, μέσα στὸν ἄμωρο ὅμο ἐνός ἀδιδάκτου κινούμενου πηχῶς. Πολλοὶ δὲν ἔμπαιναν ἀ-μέσως. Ἦσαν λίγος ἕξω καὶ κωδέντιαζαν ὅπου νὰ τελειώσουν τὸ πῶρο τοῦς κατὰ ἀπὸ τὸ πῶς τῆς εἰσοδοῦ, ποὺ τοῦς χλῶμας τὰ πρόσωπα καὶ στυμῆτις, πᾶνω στὴν ἀσφαλτο τὴς μικρὲς μαῦρες αἰλῶτες τους.

Ὁ Μινδόν, ἕνα πανθῆλο παλικάρι, μὲ παρῶς πλάτες καὶ ἕνα τετράγωνο κεφάλι, σὰν πάλαιστος τσίρκου, ἔβαινε ὁρῶν ἀνάμεσα στὸν κόμο, σέροντας γαντζωμένο ἀπὸ τὸ μπόρσο του τὸν τραπε-ζίτη Στάινερ, κοντοβλῇ, καίλαρά, μὲ στρογγυλὸ πρόσωπο, ποὺ τὸ πλάσσεινε μὴ γράφει γενοῦδα.

—Ἕ, λοιπὸν! εἶπε ὁ Μπορνεβάς στὸν τραπεζίτη, τὴν συναντή-σατε χτὲς στὸ γραφεῖο μου.

—Ἄ! αὐτῇ ἦταν, φώναξε ὁ Στάινερ. Δὲν ἀμπελάλα. Μόνο ποὺ ἔβγαλε δὲν ἔμπαινε, καὶ μὴδὲς πρόλαβε νὰ τῆς πῶς μὴ ματιά.

Ὁ Μινδόν ἔκουγε μὲ χαμηλῶς μᾶτα, στυφωμένην καὶ νε-μὰ στὸ δακτυλὸ του ἕνα δακτυλῶν μὲ ἕνα χοντρὸ δακτύλι. Κα-τὰλαβε πῶς μιλοῦσαν γὰ τὴ Νανά. Ἐπειτα, καθὼς ὁ Μπορνεβάς ἔδινε γὰ τὴν καινούρια του ἀποκάλυψη ἕνα πορπατό, ποὺ ἄναβε μὴ γὰ ὅσα σὰ μᾶτα τοῦ τραπεζίτη, ἀποφάσισε νὰ μπῇ στὴ μέση. —Ἕνα τόπο, ἀγαπητέ μου, μὴ σουλῆσαι!.. Τὸ κοινόν θὰ τὴ στυλῇ ἄμωρα ἄμωρα ἀπὸ καί ποὺ ἦθε... Στάινερ, μικρὸ μου, ἔ-πεις πῶς ἡ γυναικία μου σὲ περιμένει στὸ καμαρίνι τῆς.

Θέλησε νὰ τὸν τραπῇ. Μὰ ὁ Στάινερ δὲν ἔλεγε νὰ ἔκολλῇ ἀπὸ τὸν Μπορνεβάς. Μπορτὰ τους, στὸν ἔλεγχό τῆς εἰσοδοῦ, σπου-χλῶσαν οὐρὰ ὁ κόμος καὶ, ἀνάμεσα στὴν ὀχλοδοῖ, ποὺ ἔστυχωνό-ταν, ἀντήχωνος τὸ ὄνομα τῆς Νανάς, μὲ τὴν ἡχηρὴ μελωδικότητα τὸν διὰ σουλάδων του. Οἱ ἄνθρωποι, ποὺ εἶχαν σταθῇ μπροστὰ στὴς ἀφίος, τὸ σουλάδων δυνάτ' ἄλλοι τὸ πρόφεραν, περὶωντας, μὲ ἕναν ἐρωτικιστὸν τόνο στὴ φωνή, ἐνῶ οἱ γυναικὲς, ἀντήχωντας καὶ χαμογελάσας, τὸ στυφωμένην μὲ μὴ ἐπαληθεύει ἔκφραση. Κα-νένας δὲν ἦξερε τὴ Νανά. Ἀπὸ ποὺ ἔστυφωσε αὐτῇ ἡ Νανά; Καὶ καλοπορπατᾷ ἕνα σωρὸς ὁρῶν, εὐφωδίσματα ἀπὸ αὐτὸ σὲ αὐ-τὴ. Αὐτὸ τὸ ὄνομα ἦταν σὰ χᾶδι, ἕνα ὄνομα μὴ ποὺ μὲ τὴν ὀφεί-κτης του τρεμάς σ' ὅλα τὰ στυμῆτα. Καὶ μὴν ποὺ τὸ πρόφερε ἔ-

— Α, ποιά μου ζήτησε; φώναξε ο Μπαρμπονέλι με καχυπάνηστος και δεισιδαιμονικούς τον τον σφιγμένον μ' έρωτες. Θα τη δώτε... Ήδη, με χρειάζονται.

—Καὶ ταῦτα! Νὰ ᾗ Δούστη καὶ κατεβαίνει ἀπ' τ' ἀψίδα, εἰς τὸ Δα-
φνίουδ' τοῦ Φωσφοῦ.

Ὁ δὲ ποῖός ποτε ἦν, σου ἀπατήρτα μὴ θεοῦ, εἴνε τοῦ θεωροῦ.
 "Α, ὅχι δὴ! Τὰ νῦν μὴ δὴ τίςτος; ἀνδρώπας ἐκείνος. Ἐξω
 μὴ δὴ δὴς ἐκείνην, ποροῦνδ νῦν εἴμαι στῆν πλάτεια.

— Αληθεύει; Μου οραματίστηκαν πότε έχετε πλυνθείτε μαζί της. Μά, μπροστά τους, ο Μινιόν, με το έδαφος στα χείλη, τους έ-
περε να κοιτάσουν. Και καθώς τον ρώτησε η Δόνη, έβλεπε έναν
έτοιμο και περνοει, ψιθυρίζοντάς:

[illegible]

— "Α! Νά κι τὴ Μελάντι! φώναζε. Ἀπὸ τὴ μὲς εἰς τὴν πύλην πάλαι-
ες μετ' τῇ Νανά.

Ἡ Μελάνθω, πρὸς Νιέρβη, μιὰ παχιά ξανθή κοιλία, ποὺ τ' ὀμορφο-
πόρουσε τῆς εἶχε ἀρχίσει νὰ γίνετα κακάδαρὸ, ἐρχόταν μὲ αὐτοὺς
ποὺ λεηλοποιουμένη ἀντρά, ποὺ παρασχετρήσαν καὶ ποὺ κοίμη.

Ο καπνός έφαιγε τὸ χέρι τοῦ δημοσιογράφου, ἐνῶ ἡ Δολοχὴ καὶ ἡ Μαρίνα εἶχαν στήθει σωτηρίας καὶ βίου. Ἐκείνην τὸ πέλασμά μὲ

[illegible][illegible]

καὶ ἐβένωναν τὸ λαλῶν τοῦ γὰρ καὶ δοῦν μέγα σὺν θεῷ. Ἐνταυθα παύσαντι καὶ ἐργάσαντο οὐρανοὺς, οὐρανὸν μακροτάτῳ καὶ ἡμῶν ἀπώτατον, οὐρανὸν πόρρον· ἔπειτα, πάλιν ἔειπε· «Ἐ, τὴ Ναυὴ!» καὶ ἡμεῖς πο-
 ῖν ἔραρον· καὶ ἐμεθυσάμεθα, καὶ συνέλαβον τὸ ὄπλον τοῦ, ἔσφαξαμε-
 να, σφάραντες τὰ πάλαι κατασκευάσθαι τοῦ. Ἐντα γένοιτο ἀνθρώποις. Κο-
 ῖτοι καὶ οὐδὲς ἔσται ἀρχάντων καὶ ἀνθρώπων· «Τὴ Ναυὴ, ἔ, τὴ Ναυὴ!» Κό-

[illegible][illegible]

αυταίτες. Ἀλλ' ἡ θεοσύνη τοῦ λόγου νεύσασκε τῇ Ἀοδίᾳ Ἐπιτομῇ. Ὅπως καὶ γυθὰς τόποι, ποὺ σπερδοχέων δις γυναικεῖ! Ἐμπειρε τελευταία, μὲ τὴν Καρπολίνα Ἐκὲ καὶ τῇ μητέρα τῆς. Ἦν ἦσαν ἀδελφὸν σὺν ὄσθας, τὸ θουαεῖδ' αὖθις τὸ ἀτέλειστο ἀγρο-
μαχρὸν σου.

— Δες και είναι ένδοξο έργο που παύουν! μουρηδού-
ραζε η Δοδση άνεδαίνοντας τη σκάλα.

Μετα στην αίσθηση, ο Φωκάρη κι ο Δασκαλούδης, έρθει μπροστά τους καρδιακές τους, έρχονται πάλι να καρδών ένα γύρω. Τώρα, η αίσθηση άσφαρτε. Μεγάλες φώτες γαλίου φώτίζαν τον τερπύνα πουσάκινο πολυέταιο μ' έναν καταλαύσιμο από άσφαρδίνιο φως.

[illegible]

που ξεχύνονταν από τὴν θύλα στὴν πλατεία, σὲ φωνεῖν ἑρπύλη. Τὸ γκρεμὲ βελούδο στὰ καθίσματα ἔπαιρνε τὴν κυματιστὴ γυάλα τῆς λάμπρας, ἐνῶ τὰ χροιάκια στὰς τοίχους σπασφιδέζαν καὶ τὰ ἀνοίχτοπαράσινα διακοσμητικὰ μοτίβα τοῦ γυμνασιῶν τὴν λάμψη, κἀτω ἀπὸ τῆς ἀδρὲς ζωγραφικῆς παραστάσεως τῆς ἑρπύλης. Ἡ ράμλουσε τὴν αὐλαία, ποὺ μὲ τὸ βαρὺ πορφυρὸ ὄργανο τῆς θημῆς τῇ γλινθὴ μυθικοῦ παλατιοῦ, καὶ ἔρχεταν σὲ ἀντίθεσιν μὲ τῇ φωνῇ τῆς κορινθίας τῆς σκηνῆς, ἔρου κἀτω ἀπὸ τὰ σκαρίσματα τῆς ἐπισκοπῆς φαίνονταν ὁ γυμνασιάρχης. Ἀπὸ τὴν αὐλαίαν ἔκανε ῥέστη. Οἱ ἐλαφρὲς τρέλιες τοῦ φιλόκουτου, οἱ πνιχτοὶ στενεγρῆσι τῆς κορινθίας, ποὺ δολέειαν δυνάμει. "Ὅλοι οἱ θεατὲς μιλούσαν, σπρώχνονταν, καὶ σποδὺς διαδρόμους ὁ συνωστισμὸς ἦταν τέτοιος, ὅστε ἀπὸ κάθε πύρτα μὲ θυσιολία περνοῦσε ἕνα ἀνθρώπινο κύμα ποὺ δὲν ἔλεγε νὰ τελευτῇ. Τυφύματα ποὺ κάποιον καλοῦσαν, θρόνα ἀγαπητῶν, καλέσαν μαῦρο φράκτο ἢ πενυχότα.

Στὸ μετὰ, τὰ καθίσματα γέμιζαν λίγο λίγο· μὴ ἀνοίχτοχρῶμη τουαλέτα ξεχρῶσε, σ' ἕνα κερῶδι μὲ λεπτὸ πορφύρα λαμπροποῦσε κάποιον κόμπημα κἀτω στὸ αἰνὸν ποὺ κατέβαινε χαμηλά. Σὲ κάποιον θεωρεῖ, ἢ ἀκρῇ ἐνὸς γυμνοῦ θύμιζε λευκὸ μετέξι. Ἀλλὰς πάλι, γαλγῆνες, κουνόσαν μὲ νυχελία τῇ βεντάλια τοῦς παρκαλοσθώντας μὲ τὸ ἐλπίμα τὸ πλῆθος ποὺ συνωστίζονταν, ἐνῶ νεαροὶ κύριοι, ἄρθιοι στὴν πλατεία, μὲ τονισμένον τὸ ἀνοιγμα τοῦ γυμνασίου γὰ μὴ γαρδένια στῇ, μπουτυνιέρα στυλίωναν τὰ κιάλια μὲ τὰ γαντοφορεμένα τοῦς δάχτυλα.

Οἱ δύο ἑσθελφοὶ ἄρχισαν νὰ κατὰζουν γὰ γνωστὰ πρῶτα. Ὁ Μινιὸν καὶ ὁ Στάνιερ ἦσαν μαζί, σ' ἕνα θεωρεῖ, μὲ τὰ χέρια ἀκουμπῶν ἀπὸ τὸ βελούδο τοῦ στυβαίου, δίπλα δίπλα. Ἡ Μπλάντς ντὲ Σιπρὸν λὲς καὶ γέμιζε μόνον τῆς ἕνα ἀπὸ τὰ θεωρεῖ, τοῦ προσκηνίου τῆς πρῶτης σειρᾶς. Μὰ ὁ Λαφαλουῆς κοίταζε προπάντων τὸν Νταγκεπὲ ποὺ καθόταν ἐντὸς τοῦ πρώτου ἀπ' αὐτοῦς, στὴν πλατεία. Ἀπὸ τὴν αὐλαίαν ἔκανε σκαριαρχεῖα, γοῦρλωνε τὰ δάπια, ἀγγελάνα τοῦ μάτια. Ὁ Φωρὸν χαμογέλασε καθὼς τὸν εἶδε.

— Παιὰ εἶναι λοιπὸν αὐτῇ ἡ κυρία, σὺν ἐξόστῃ; πῶτος ἔαφνικὰ ὁ Λαφαλουῆς. Αὐτῇ ποὺ ἔχει δίπλα τῆς τὸ κορίτσι μὲ τὰ μπλά.

Ἐδερχε μὴ πτυχία γυναικα, σφιγμένη στὸν κορμὸ τῆς, μὴν ἀλλοτε ξανθιά ποὺ εἶχε τῶρα κίτρινο ἀπὸ τῇ βαρὴ τὸ ἀποριπασμένο

μαλλί τῆς, καὶ ποὺ παρὰμόρφωνε τὸ φτιασιδωμένο στρογγυλὸ τῆς πρῶτα, μ' ἕνα σὰρ παθιδέτικος μορφαρισμός.

— Εἶναι ἡ Ίκαρμά, ἀνέστησε ἀπὸ τὸ Φωρὸν.

Καί, καθὼς αὐτὸ τὸ θνημα φάνηκε νὰ ξαφνιάζῃ τὸν ἑσθελφὸν του, πρῶτασε:

— Δὲν ἔρεις τῇ Ίκαρμά; Τὸ γλῆντος καλὰ τὰ πρῶτα χροῖα τῆς θαλασσίας τοῦ Λουδοίκου - Φιλίππου. Τῶρα σπου πᾶσι σέρεται μαζί καὶ τὴν κόρη τῆς.

Ὁ Λαφαλουῆς δὲν ἔριξε οὐτε μὴ ματιά στὴ μικρή. Ἡ θέα τῆς Ίκαρμά τὸν συγκινούσε, δὲν τὴν ἄφηνε πᾶς ἀπὸ τὰ μάτια του. Ἐδερχε πῶς στεκόταν ἀκόμα πολὺ καλὰ, μὲ δὲν τόλμησε νὰ τὸ πῇ.

Στὸ μετὰ, ὁ μέστρος σήκωσε τὸ θεῖμα του, καὶ οἱ μουσικοὶ ἄρχισαν τὴν εἰσαγωγή. Ὁ κόμπας ἐξακολούθησε νὰ μπαίνει, ἢ ἀναπαρῇ καὶ ἡ φασαρία μεγάλωναν. Ἀνέμεσα σ' αὐτὸ τὸ εἰθιμὸ καίνα, τὸ μόνυμο καινὸ τῆς ἡμετέρας, ὠπτήρχαν διάφορες φαρπές, ἐκείνου ποὺ εἶχαν εἰς τῆς συμπλέεις καὶ ποὺ ἔαναδριπακονταν μεταξὺ τοῦς χαμογελώντας. Οἱ τακτικοὶ θεατὲς εἶχαν δὴ τὴν ἀνέστη καὶ τὴν εὐαισθητὰ νὰ χαίρουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ἔστω καὶ ἀνφοροῦσαν τὸ κατέλο τους. "Ὅλο τὸ Παρίσι ἦταν ἐκεῖ, τὸ Παρίσι τὸν Γραμῆτων, τοῦ χρίματος καὶ τῆς ἡδονῆς, πολλοὶ δημοσιογράφοι, μερικοὶ συγγραφεῖς, χρηματιστὲς, περισσότερες πεταλοῦδες καὶ λίγες τίμιες. Παρὰξένο ἀνακρέμα κόμπου, καμωμένο ἀπὸ κάθε εἶδος μεγαλοφυᾶ, χαλασμένο ἀπὸ κάθε εἶδος ἔτσιτο, ἔρου ἢ ἔδρα καὶ ἔδρα καὶ ὁ ἴδιος πυρετὸς φαίνονταν σ' ὅλα τὰ πρῶτα. Ὁ Φωρὸν, ἀπὸς θῆκε στὸν ἑσθελφὸν του, ποὺ ἦταν δὴ ἐρωτῶν, τὰ θεωρεῖ τὸν ἐρημωμένο καὶ τὸν ἀσπύ, ἄρχισε νὰ τὸν παρυσιάζῃ τοῦς θεωρητικὸς κριτικὸς τὸν καθένα θυματοκτικά: ἕναν ἑρακιδάνα, σπενῶ, μὲ λεπτὰ μοχθηρὰ χεῖλη, καὶ ἴδιως ἕναν χοντρὸ, μὲ θπος ἀθῶου παιδιοῦ, ποὺ ἀκουμποῦσε σὺν ὅμο τῆς διαλατῆς του, μὴς ἐνέγνον, καὶ τὴν ἔρωγε μὲ προστατευτικὲς καὶ τυφρὲς ματιές.

Μὰ σταμάτησε, βλέποντας τὸν Λαφαλουῆς νὰ χαίρεται κάποιους σὺν ἀντικρινὸ θεωρεῖ. Παρὰξενήτηκε.

— Πῶς πῶτος, ἔρεις τὸν κόρη Μυρὰ ντὲ Μρεδλ;

— "Ὅ! Ἀπὸ καιρὸ, ἀνέστησε ὁ ἔκτωρ. Οἱ Μυρὰ εἶχαν ἕνα κτήμα κοντὰ σὺν δὴ μᾶς. Πηγαίνω συχνὰ σὺν σπῆς τους... Ὁ κόμπας εἶναι μὲ τὴν γυναικα του καὶ τὸν πεθερὸν του, τὸν μαρτίσιο ντὲ Σουῶρ.

Καί, ἀπὸ ματαιοδοξία, εὐχαριστήμενος, ποὺ εἶδε τὸν ἑσθελφὸν του, νὰ ξαφνιάζεται ἄρχισε νὰ ἀπαδίδῃ λεπτουργίες: ὁ μαρτίσιος ἦταν σὺν Σιμβόλαιο Ἐπικρατείας, ὁ κόμπας εἶχε διοριστῇ αὐλάρχης τῆς αὐτοκρατείας. Ὁ Φωρὸν κοίταζε μὲ τὰ κιάλια τὴν

κόμισσα, μία μελαχροινή με κάταστρο δέρμα, παχουλιά, με θώρακα μαύρα μέτρια.

— Νά με συστήσης σε κανένα διδάσκημα, έποτε στο τέλος. Έχω κάποτε συναντηρή με τον κόρη, με θά ήθελα να πηγαίνω σπίτι τους τις Τρίτες που θέχονται.

Ανταρά σουτί ακούστηκαν από τις τελευταίες γαλαρίες. Η εισαγωγή είχε άρχισει, κι ακόμα ήπιανε κόμης. Οι καθοδετηγμένοι άνδραγκαν δαδάληρες σερίες θεατών να σηκωθούν για να περδούν, οι πόρτες τών θεωρείων θρονούσαν, δυνατές φωνές άνθρώπων που καθυδίδιζαν ακούγονταν στον διάδρομο. Κι ο θρόνος τών συνουμάλων συνεχίζεταν αδιάκοπα, όπως όταν τιτρίζαν ένα κοπάδι φάδαιοι σπουργίτες το δείλιν. Ήταν μία σήχυσση, ένα άννακάτωμα από κεφάλια και χέρια που αόλειαν, άλλοι προσπαθώντας να καθίσουν και να δολευθούν, κι άλλοι επιμένοντας να σταθούν όρθιοι για να ρέξουν μία τελευταία ματιά. Ή κραυγή: «Καθίστε! Καθίστε!» ακούστηκε, βίαιη, απ' τή σκοτεινή βόθρη της πλάτειας. Όλοι ένοιωθαν μία άνεπαρχία: θά έδειπαν επιτέλους αυτό τη περδότη Ναυέ, που άνασχολούσε δαδάληρο το Παρλαί όχτω μέρες τώρα.

Αίγο λίγο όσώσο οι κουδέντες άργόδότηναν, ένω που και που έαναυγόταν κάποια χοντρή φωνή. Κι άνάμεσα στο όσημαένο αυτό μουρηουρητό, σ' αυτός τός όσημαένους στενευμός, ξεκινούσαν από την όρχήστρα μικρές ζωηρές νότες, ένα δαλς που ο τρελός ρυθμός του θύμιζε κάπως το άκλόαστο γέλιο. Τό κοινό γεφυρωμένο, χαμολαούσε ήδη. Μά ή κάδια, στις πρώτες σερίες της πλάτειας, χειροκρούσε φρενιλαμένα. Ή αλλία σηκώνεταν.

— Τία θέσι έποτε ο Λαφαλούδς, που μιλούσε ακόμα, είναι ένας κύριος μαζί με τη Λούση.

Καίταζε τó προσκήνιο από το θεωρείο, θεξιά, όπου ή Καραλίνα και ή Λούση είχαν πιώσει τις μαρσοτιγές θέσεις. Στο δέσος διακρινόταν το δλο άξιοπρέπεια πρόσωπο της μητέρας της Καραλίνας, κι ή αλούετα ένος ψηλός νέου, με δημοφα ξανθά μαλλιά και άψυγο νύδαμο.

— Κόττα λουπόν, ξανάπε ο Λαφαλούδς με επιμονή, ένας κύριος. Ο Φωρόν άποφάσισε να γυρίση τά κιόλια του στο θεωρείο. Μά τά τράβηξε άμέσως.

— Οι είναι ο Λαμπουρνέτ, ψιθύρισε αδιάφορα, λές κι όλος ο κόμης άφειλε να όρίσηνη την παρουσία αυτόν τού κυρίου σαν κάτι φυσικό και χωρίς σημασία.

Από πίσω τους, φώναξαν: «Σιωπή!» Άνεργκότεγκαν να πύψουν. Τώρα μία νέτρα είχε άπλωθή στην οάλα, σερίες σερίες τά κεφάλια, στήνα και προσηλωμένα, κλίμακώονταν από την πλάτεια ός το άμφοθέατρο. Ή πρώτη πράξη της «Ξανθής Άφροδίτης»

διαδραματιζόταν στον Όλυμπο, έναν Όλυμπο από χαράνι, με σόναφα για κούντες και θεξιά το θρόνο τού Δία. Στην όρχή ή Τίρας κι ο Ίαννηφόης, μαζί μ' ένα πλήθος ούράνιους ύπηρέτες, τραγουδούσαν ένα κόρο τακτοποιήνας τά καθίσματα τών θεών για τó συμπόδιο. Κι αυτό τη φορά τά ύπολογισμένα εμπόδια! της κλάας ξεκίνησαν χωρίς να παραδούν κανένα. Τό κοινό, οά να είχε χάσει λίγο τά νερά του, περίμενε. Όσώσο ο Λαφαλούδς χειροκότησε την Κλαρίς Μπενύ, μίλιν απ' τις γυναικούλες τού Μπορρενέδς, που έπαίξε την Ίριδα, με γαλξίο καστούμι και τη μέση της τυλρίενην οά μία μεγάλη οάρνα με τά έφτα χρώματα.

— Ώρεεις, θάδεις την κομπιναλίζν της για να τó φορέση αυτό, έποτε στον Φωρόν δυνατέ, για να τόν ακούσουν. Τό δακνίμασε, σήμερα τó πρωί.... Φαίνόταν ή κομπιναλίζν κάτω απ' τις μασχάλες και στην πλάτη.

Αλλά ένα έλαφρό ρίγος έκανε την αίσουσα να άνασκουρήση. Η Ράφα Μινιόν, είχε μνη στη στήνη ός Άρτεμη. Άν και δέν είχε όποτε τó άνέστημα, όποτε τó πρόσωπο που ήθελε ο ρόλος, άδύνατη και πουλ μελαχροινή, με τη συμπαθητική άσχημία τού παρλζιδώκου χαμινιού, έκανε μία χειροτυμένη ένδυσωση, οά διακομώδηση της θεάς. Τό πρώτο της τραγούδι, με λόγια ήλίθια, για κλάματα, ένα παραπνοιο για τόν Άρη που ήταν έτοιμος να την έγκραταλείψη για χάρη της Άφροδίτης, τó τραγούδησε με άθλια συστολή γεμάτη τολμηρά ύπονοούμενα που άνάψαν τó κοινό. Ο άντρας της κι ο Στάινερ, δικάα δικάα, γελούσαν αιδάρεσκα. Κι δάη ή αίσουσα έσπασε οά χειροκρούματα όταν ο Παυλιέρ, αιδός ο ήλοποιός που τόσο τόν λάτρευαν, παρουσίόστηκε ντυμένος στρατηγός, ένας Άρης με πλώριο λούφα από φτερά, ένα σπαθί που τού έφτανε ός τόν όμο. Έκείνος, είχε βαρεθή την Άρτεμη. Παρασυρήβιζε να κίνη τó θύμα. Τότε ή Άρτεμη όρχιζόταν πώς θά τόν παρακολούθούσε και θά τόν εκδινούσαν. Τά ντουέτο τελέωνε μ' ένα κοινό τυρολέζκο τραγούδι που τó τραγούδησε άπειδύτατα ο Παυλιέρ, με φωνή θυμωμένου γέλου. Είχε τόν γέλοιο κομπασμό τού ζέν πρεμιέ με τις πολλές κατακτήσεις, και ούόρντιζε γύρω ματιές γεμάτες αίστασι πείθηση, που έκαναν τις γυναικές στα θεωρεία να ξεφωνίζουν από τά γέλια.

Τότερα, τó κοινό ξαναπήγωσε: όρθηκε τις έπόμενες σκηνές άνωρές. Με τó ζόρο ο γέρο Μπόον, ένας ήλθιος Δίας με πλώριο στέμμα, άσχηκωτο για τó κεφάλι του, κατέφερε για μία στήνην να διασεδύση τó κοινό σήνοντας με την Ήρα έναν ούζυγικό καθήγά, που είχε άφορητή τη μαγείρεσά τους. Αίγο μάλιστα έλαμψε ή παρέλαση τών θεών, τού Ποσειδώνια, τού Πλούτωνα, της Δήμητρας, και τών άλλων, να τά χαλάση δλα. Ο κόμης άνπαροούσε, ένας άνησυχατικός ψιθύρος δυνάμωσε σιγά σιγά, οι θεατές άδιαφορού-

σαν και χέλειαν μέσα στη σάλα. Ή Ανοστη γελούσε με τον Απαγορευτή· ὁ κήρυς ντὲ Βαντέερ τέντωσε τὸ κεφάλι του πίσω ἀπὸ τοὺς παρθέους θύλους τῆς Μαρίας· κι ὁ Θωορὸ ἔρχετο λαβὴς ματιὰς στὸς Μπωά: ὁ κήρυς ἦταν πολὺ σεβαστός, ἀὶ νὰ μὴν εἶχε ἰδέα γιὰ ὅ,τι γινόνταν, ἐνῶ ἡ κόμισσα χειροελάσσει ἀόριστα, με ἀμνηστὴ μένο, διεισπρόδο δάξημα. Μὰ ἔσωνικά μέσα σ' αὐτὴ τῇ δυσφορίᾳ, τὰ χειροκροτήματα τῆς κλέκτας ἔσπασαν με τὴν πυθμικότητα δικαίων πυρῶν. Ὅλοι γύρισαν τὰ μέτια στὴ σπηγὴ. Νά ἦταν τώρα ἐπιδέλους ἡ Ναυά; Τὸ παράκαμε νὰ τὴν περιμένουν, αὐτὴ ἡ Ναυά...

Ήταν μιά ἀντιπροσωπία θνητῶν ποὺ τὴν παρουσίαζαν ὁ Γιαν-μυδὴς κι ἡ Ἰρις. Ἀξιοεῖδαστοι ἄστοι, ἀπατημένοι αὐτογυοί, δλοιοὺς, ἔρχονταν νὰ παραπονεθοῦν στὸν πατέρα τῶν θεῶν γιὰ τὴν Ἀγοροδίτῃ, ποὺ ἀναθε, ἀλθθεια, πᾶρα πολὺ μεγάλες φλόγες στίς καρδιὰς τῶν γυναικῶν τους. Ὁ Χορός, με μιά κλαψιέριστη ἀπελεια, ποὺ τὴν διέκοπταν κάθε τόσο κἄτι παύσεις, γεμάτες ἐξομολογήσεις, ἄρσε πολὺ. Μιά φράση ἔκανε τὸ γόρο τῆς αἰθουσας: «Ὁ Χορός τῶν κερατῶδων, ὁ χορός τῶν κερατῶδων. Καὶ ἡ φράση ἔπαισε, τὸ καινὸ φῶναξε σπηγὴ. Τὰ κεφάλια τῶν ἀνδρῶν τοῦ χοροῦ ἦταν ἀστεία, ὁ κόμος ἔδρασε πῶς εἶχαν φάρακα κερατῶ, ἔνας χοντρός ἰδῶς, με πρόσωπο στρογγυλὸ ἀ φεγγάρι. Διὸ μετὰξὺ κατέφθασε ὁ Ἥφαιστος, μαυνήμενος, ζῆτῶντος τὴ γυναικία του ποὺ τὸ εἶχε σκάσει πρὶν τρεῖς μέρες. Ὁ χορὸς ξανάρχιζε, παρακαλῶντας τὸν Ἥφαιστο, τὸ θεὸ τῶν κερατῶδων. Τὸ πόλο τοῦ Ἥφαιστου τὸν ἔπαιζε ὁ Θωορᾶς, ἔνα πηγάτιο τολέντο λαϊκοῦ κομμικοῦ, ποὺ κουνοῖσε τρελὰ τοὺς γοφὸς του, ντυμένους ἀὶ σιδεράς τοῦ χωριοῦ, με μιά κατακόκκινη περὸνκα, γυμνὰ μπράτσια με τατουάζ δλο καρδιὰς τρυπημένες με βέλα. Μιά γυναικεία φωνὴ ἀκοδοτρικε ἀπὸ ψηλά: «Τὶ ἄκοκμος ποὺ εἶναι!» κι δλές γέλασαν και χειροκρότησαν.

Ἡ σπηγὴ ποὺ ἀκολούθησε φάνηκε ἀτέλειωτη. Ὁ Δίας δὲν ἔπαυε νὰ συγκαλῇ τὸ συκοδῖλο τῶν θεῶν γιὰ νὰ φέρῃ ἀὶ συζήτηση τὸ αἶτημα τῶν ἀπατημένων συζύγων. Καὶ Ναυά πονθεβὰ! Τῇ φωνῇ λανγαν δηλαδὴ γιὰ νὰ τὴν παρουσιάζουν ὅταν θὰ ἔπεφτε ἡ αἰχμαλία: Τὸ καινὸ ἐνοχλήθηκε τελινὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀτέλειωτη ἀναμονή. Οἱ ψίθυροι ξανάρχισαν.

— Ἀσχημα τὰ πράγματα, εἶπε ὁ Μινιόν, εὐχαριστημένος, στὸν Στάινερ. Θὰ γένη μεγάλη φασαρία, θὰ δῆτε!

Τὴν ἴδια στιγμή, τὰ οὐνεφα, στὸ βάθος, ἀνοιξαν κι ἐ-φανίστηνε ἡ Ἀγοροδίτῃ. Ἡ Ναυά, πολὺ ψηλὴ, πολὺ οχηματισμένη γιὰ τὰ δεκαοχτὼ τῆς χρόνια, με τὸν ἄσπρο θεικὸ χιτῶνα τῆς, με χυτὰ στὸς θύλους τὰ μακριὰ, ἔσωνὰ μαλλιά τῆς, κατέδρασε πρὸς τὴν πλάγια, ἀτέλειωτη, χαμογελώντας στὸ καινὸ. Κι ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ τὴν κούρια ἀρία:

“Ὅταν ἡ Ἀγοροδίτῃ τραγουδῇ τὸ θεῶν...”

Πρὶν τελεῖσθαι τὸ δεύτερο στίχο οἱ θεατὲς ἄρχισαν νὰ κοιτοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ήταν κανένα ἀστείο ἡ ὁ Μπορνεβὺνδ ἔδωλε κανένα σπαλῆγμα: Ποτὲ δὲν εἶχαν ἔναρκασει τόσο φάλατρα φωνῇ, ποὺ νὰ χρησιμοποιεῖται τόσο ἀδέλεια. Διωτὰ τὸ εἶχε περὶ ὁ διευθυντὴς τῆς—τραγουδοῦσε ἀν καραμολῆα. Δὲν ἤξερε ὅτε κἂν νὰ σταθῇ στὴ σπηγὴ, ἔρχετο τὰ χέρια μπροστὰ, ταλαντεύοντας μονοκόμματα τὸ κορμί, ποὺ φαίνονταν ἀρκετὰ ἀδέλεια καὶ ἄχαρο. Ἀπὸ τὰ πίσω καθίσματα τῆς πάλαιας ἀκοιτῶντων κιδίας μερικὰ «ὦ! ὦ!» κι ἀπ' τὴς πρῆγες θέσεις εἶχαν ἀρχίσει νὰ στροφυλίζουν, ὅταν μιά φωνή, ἀν τοῦ περειαριοῦ ποὺ πρωτοδάλει, φώναζε ἀπὸ τὴς διακεκριμένες με πεπολήσῃ:-

— Πολὸ σίχι!

“Ὅλῃ ἡ αἰθουσα γύρισε νὰ δῇ. Ήταν τὸ ἀγγελοῦδι, ὁ σκασιάρης τοῦ γυμνασίου, με γουρλωμένα τὰ ὦματα του μέτρια καὶ ἔσωνιμένο τὸ ἔσωνθ τοῦ πρόσωπο, ἀπὸ τὴν ἐμπόνηση τῆς Ναυᾶς. Ὅταν εἶδε τὸν κόμο νὰ γυρῇ τὰ μέτρια ἔσωνθ του, ἔγινε κατακόκκινος ποὺ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, εἶχε μιλῇαι τόσο δυνατὰ. Ὁ Νταρκενέ, διπλά του, τὸν κοιτάζε χαμογελῶντας, ὁ κόμος γελούσε, ἀν ἀποπαιόμενος, χωρὶς πῶς νὰ σκέφτεται νὰ σφυρῇ, ἐνῶ δλο οἱ νεαροὶ κύριοι με τ' ἄσπρα γάντια, γογγυλόμενοι κι αὐτοὶ ἀπ' τὴς γραμμῆς τῆς Ναυᾶς, χειροκροτοῦσαν λυγμένοι:

— Αὐτὸ εἶναι! Πολὸ καλὸ! Μπρόδο!

Ἡ Ναυά ὠτόσο, βλέποντας τὸν κόμο στὴν σάλα νὰ γελᾷ ἄρχισε νὰ γελᾷ κι αὐτὴ. Ἡ εὐθυμία μεγάλωσε. Ήταν παρᾶξενος, ὠτόσο, αὐτὸ τὸ δημοφφω κορίτσι. Ἔτσι ποὺ γελούσε, οχηματιζόνταν στὸ σάγνι τῆς ἔνα λακκάκι, μολὸλῖα. Στεκόταν ἐκεῖ, χωρὶς τράκα, με ἐγκαρδιότρητα, καταγυῶντας ἀπὸ τὴν πρῶτη στιγμή τὴς ἀποστάσεις με τὸ καινὸ, καὶ μ' ἔνα ὄρος ἀὶ νὰ ἔλγε μόνῃ τῆς πῶς δὲν εἶχε ὅτε δοὺ παραδιδὼν τολέντο, μὰ πῶς αὐτὸ δὲν εἶχε καμία σημασία, πῶς ἐκείνη εἶχε κἄτι ἄλλο. Κι ἀποῦ ἔκανε στὸ μᾶετρο μιά χειρονομία ποὺ σήμαινε: «Πᾶμε, καλὲ μου ἀνθρωπε!» ἄρχισε τὸ δεύτερο κοινά:

Τὰ μεσάνυχτα περνᾷ ἡ Ἀγοροδίτῃ...

Ήταν πᾶντα ἡ ἴδια σκληρὴ φωνή, μὰ τώρα κέντριζε τὸ καινὸ ἀὶ τόσο ἀκατάλληλο σημεῖο, ὅστε σπιντὲς σπιντὲς τὸ ἔκανε νὰ ἀνατρεχάξῃ. Ἡ Ναυά εἶχε κροτῆσει ἐκεῖνο τὸ γέλιο ποὺ φώτιζε τὸ μικρὸ κόκκινο στόμα τῆς κι ἔλαμπε στὰ μεγάλα ἀνοιχτογέλανα μᾶτια τῆς. Δὲ μερικὲς κἄπως ζωντὲς στροφὲς με λυγροδίκῃ τοαχτινὰ ἀνασφύωνε τὴ μύτη τῆς με κείνα τὰ πόδινα ποθοῦντα ποὺ τρεμπάιζαν, ἐνῶ μιά φλόγα ἀπλώνονταν στὰ μᾶγουλά τῆς. Ἐξοκολοῦ-

[illegible]

—Baxela.

— *Μὲν τὴν ἑξέσιν!* φωνάζει ὁ Στάινερ, μὴδὲ τὴν Φωσφόρ. *Εἴ-*

μαι δέδοικας πῶς καποῦ τὴν ἔξω δει. Στὸ Καζίνο, νομίζω, κι ἡ-
ταν τόσο σκεπτα, πῶς τὴν πηγαίν σπαστή.

— Στῆς Τριχίδων, ἔσως.

Ὁ Θεὸς ποτε δεχόμενος νὰ μὴ χαλεπώσῃ. Στὸ μεταξὺ τὰ χοντροπατάριοντα ἐξυγαινεύονταν νὰ σέβονται πάλιν στὰ σκαλοπάτια καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνως μὲ κασκέτο ἔλασε μὲ μακρόσυρτη φωνή:

— Ω λάλ λάλ! Είναι στρουμπουλιά! Βρόσκες ψαχιά

Ὁ Λαγκαζουδάς τὴν ἔξοριον πολὺ καλὴν τόλμητος μόνον νὰ πηλ πῶς θὰ ἦταν καλύτερη ἀν καλλιέργουσε τῇ φωνῇ τῆς. Ἰάκωβ οἱ αὐτὸ δὲ τὸν ἔζητησαν ἀντοχομα. Ἐμπερε νὰ περιμένουν, ἔξάλλου. Τὸ καιρὸ ἔδειξε συμπεριβετα, μὰ θεοδῶς δὲν εἶχε ἀνυμνωτιστῇ. Ὁ Μινὸν σταχυημάτιζε πῶς τὸ ἔργο δὲ θὰ ἔφτανε ὡς τὸ τέλος καὶ καθὼς ὁ Θεοπρὸ καὶ ὁ Λαγκαζουδάς τοὺς ἀφῆσαν γὰρ ν' ἀνεβῶν στὸ φουαγιέ, ἔπαισε τὸν Δεῦτερον ἀπὸ τὸ μπράτσα, τὸν τράβηξε κοντὰ του καὶ τοῦ ψιθύρισε: — Ἀγαπητέ μου, θὰ δῶτε τὸ νοστούμι τῆς γυναικας μου στὴ δεῦτερον πράξι. Ἰβναι πολὺ τολμηρό!

— 'Αγαπητέ μου, θέλεις το κο

μυροσπῆς στὸ μυροπῆ, κἀπειρας καὶ λαοὺς ἔπαιε ἕνα ἀνεύθυνον.

Μὰ ὁ Φωσφὸς, γιὰ νὰ ἀναδύη εἶχε θύγῃ στὸ μπαλκόνι. Ὁ Λαφαιουδὴς ἀπὸ ἔμελλε νὰ κοιμῆται τὴς φωτισματικῆς τῶν ἡθαρμῶν στὰ κἀδρα τοῦ ἐναλίσκουσαν μὲ τοὺς καθάρους, ἀνέμετα στὴ στήναι τὰ φῶτα. Ἦσαν σκατενὰ καὶ ἔκαμε δροσὶ στὸ μπαλκόνι, ποὺ τοὺς φάνηκε ἄδεια. Ἦνας νέος μονέχια, τυλιγμένος στὸ σκοτὶ γέλα, ποὺ ἡ κἀφρα τοῦ λαμπυρίζε. Ὁ Φωσφὸς γυμνῶσε τὸν Νταγκέ. Ἔδωσαν τὰ χέρια.

— Τί κάμετε λαμπὸν ἔχει, ἀγαπητέ μου; πῶς τρεῖς ὁ δημαγωγὸς φος. Κρύβεστε στὴς γωνιές, ἐνὼ δὲ λείπετε ἀπὸ τὴν πλάτεια τὴν κἀπρεμῆρα.

— Μὰ καμπύλῳ καὶ θὰς δάεστε, ἀπάντρεῖς ὁ Νταγκέ.

Κι ὁ Φωσφὸς τότε, γιὰ νὰ τὸν πειράξῃ:

— Καὶ λαμπὸν τί λένε γιὰ τὴν καινούρια; Τὴν κρίνουν ἀρετὰ δόχημα στὸς διαδράμους.

— Ὁ, ἀπάντρεῖς ὁ Νταγκέ, κἀνι ἀντρες ποὺ δὲ γυμνῶσε νὰ τοὺς κοιμῆται!

Ἀπὸ ἦσαν ἡ γυμνῆ του γιὰ τὸ τάλινο τῆς Νανῆς. Ὁ Λαφαιουδὴς ἔσκυβε, κοιτάζοντας τὸ δουλεδῆρα. Ἀμέναντι, τὰ παρῶντα ἐνὸς ἑορδαίου καὶ μὴς λείψης ἦσαν ἄπλετα φωτισμένα, ἐνὼ στὸ πεφύλου τῆς Μαρτίνας. Ἄν καὶ προχωρημένη ἡ ὥρα τὸ πλῆθος ἦσαν πικρὸν προχωρούσαν μὲ μικρὰ ὅχημα, ἀπὸ τὴν πόρθη Ζουπρὸν ἔρχονταν ὁλοένα κόποις, πολλοὶ περιμένας πέντε λαστὰ πρὶν μπορέσουν νὰ περάσουν ἀπέναντι, τόσο μεγάλη ἦσαν ἡ ὄρη τῶν ἀμαξιδίων.

— Τί κρίνεις! Τί θέρους! ἔλεγε καὶ ἔανέλεγε ὁ Λαφαιουδὴς ποὺ τὸ Παρλαί τὸν ἀσπρῆ ἀκόμα.

Ἦνα παρατεταμένο κουδονογία ἀκούστηκε, καὶ τὸ φουαγιὲ ἀδειασε. Στὸς διαδράμους τέχνησαν τὸ ὅχημα. Ἡ ἀδελφία εἶχε ἀνοίξει καὶ ἔμπαιναν θυμῶς θυμῶς πρὸς μεγάλην δυσφορία τῶν θεατῶν ποὺ εἶχαν ἦδη καθίσει. Ὁ καθένας ἑαυτὸν εἶχε στὴ θέσῃ του, μὲ τὸ πρόσωπο ἑαυτοῦ, μὲ στυγερωμένη πάλι, τὴν προσοχή. Τὸ πρῶτο δάχτυλο ποὺ ἔβλεπε ὁ Λαφαιουδὴς ἦσαν γιὰ νὰ δῇ τὴν Ἰκαγὰ, μὲ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ δάκρυας κοινὰ τῆς ἑκείνου τὸν ψῆλὸ ἑαυτοῦ, ποὺ, πρὶν λείπει, ἦσαν στὸ θεωρεῖο τῆς Δοσφῆς.

— Πῶς τὸν λένε, ἀλγῆθαι, ἀπὸ τὸν κύριο; πῶς τρεῖς.

Ὁ Φωσφὸς δὲν τὸν ἔδρασε.

— Ἄ ναι, ἀμυροπρῆς, εἶπε στὸ τέλος μὲ τὴν ὅλη πᾶντα ἀδυσφορία.

Τὸ στυγερωδὲς τῆς δευτέρας πρῆλξης ἦσαν παραγματοῦ καὶ μὲ ἑκατόνη. Περὶ τρεῖς ἕνα καμπύλῳ, τὴν «Μπορὰ Νουέ», μὲ Καθαρή Δευτέρα. Μερικοὶ μακαρίδες τραγουδοῦσαν, χτυπώντας τὰ πόδια τοὺς ἀεὶ καὶ καὶ περπατοῦν. Ἀπὸ τὴν ἡ παρεμβολὴ δάνωσαν κεκοινῶ, ποὺ δὲν τὴν περιμένας, διασκεδάσε τόσο τὸ καινὸ, ὅστε μὴλῶς τὸ τραγουδοῦ. Καὶ πᾶν στὴν ὥρα ἦρε καὶ τὸ τραγουδοῦ τῶν θεῶν, παραπομπῶν ἀπὸ τὴν Ἰσθία, ποὺ καυχόταν, πῶς ἔχει τὰ καλὰ τὴν Ἰθί, νὰ κἀν τὴν ἔρευνά του. Εἶχαν μεταμειωστὴ γιὰ νὰ μὴ τοὺς γνωρίσουν. Ὁ Δίας, μὲ τὴν μορφή τοῦ βασιλῆ Δαγροδέου, μῆλῶς φορώντας τὸ ὄρακί του ἀνέκοι, καὶ ἕνα τερπικτο τελεκεδῆνο στήμα. Ὁ Φωσφὸς ἦρε μὲ κοστοῦμι καροτσιέρη τοῦ Δοντῆ, καὶ ἡ Ἀθηνά αὐτὴ Νορμανδὴ νταντὰ. Δυνατὰ γέλια ἀποδέχτηκαν τὴν ἀφῆρη τοῦ Ἀρη, ποὺ φοροῦσε μὲ ἀστεία στολή ἔλκετο ναυάρχου. Μὰ τὰ γέλια ἔγιναν ἀνάρτητα ὅταν ἐπαυτοῦσε ὁ Ποσειδῶνας ντυμένος μὲ μὴ μὴ καὶ μὲ ἕνα φουκατὸ κακίτο στὸ κεφάλι, μὲ ἀφῆλεις καλῆς στὰ μάγουλα, νὰ τέρη τὴς παντόφλας τοῦ λέγοντας μὲ χοντρή φωνή: «Ἐ, πῶς! Ὅταν εἶσαι ὁμορφαντρεῖς πρέπει νὰ τὸ πάσης ἀπόφαση πῶς θὰ σ' ἀγαπᾷ!» Ἀκούστηκαν μερικά ὄχι ὄχι καὶ οἱ γυναῖκες σήκωσαν λίγο ψυγῆματα τὴς γεντῆρας τοῦς. Ἡ Δοσφῆ, στὸ θεωρεῖο τῆς, γελῶσε τόσο δυνατὰ, ποὺ ἡ Καρολίνα ἔπαιε τῆς ὅσους μὴ, ἔλαφρά, μὲ τὴν γεντῆρα τῆς, γιὰ νὰ ἀμυροπρῆ.

Ἀπὸ κἀν τὴν στυγερὴν τὸ ἔργο εἶχε σιωπῇ, καὶ φάνηκε πῶς θὰ ἦσαν μεγάλη ἐπιτυχία. Ἀπὸ τὸ καρναβάλι τῶν θεῶν, ὁ Ὀλυμπος ποὺ τὸν ἔσπραν στὴ λάσπη, ὁ χῆλας μὴς δάκλῃρης θρησκείας, μὴς δάκλῃρης πόσης, ἦσαν μὴς σπᾶντα πανθαλασία. Ἦνας πρῶτος ἀνευλῶδες ἔπαιε τὸ μορφομένο καινὸ τῶν πρῶτων παραστάσεων ποδοπατοῦσαν τοὺς θρόνους, γυμνῶν τὰ ἀρχαῖα σπᾶντα. Ὁ Δίας ἦσαν κεφάλαι, ὁ Ἀρης ἔπαιε καρπαζιές. Ἡ διαδελφία ἦσαν μὴς φάρα, ὁ στρατὸς γελῶς. Ὅταν ὁ Δίας, ποὺ ἔπαιε ἦσαν ἑαυτοῦ μὴς μὴς πῶς, ἔρχισε νὰ χορεύῃ ἕνα τρελὸ κἀν-κἀν, ἡ Διμήν, ποὺ ἔπαιε τὴν πῶς, σήκωσε τὸ πόδι τῆς ὅς τὴν μύτη τοῦ πατέρα τῶν θεῶν, φωνάζοντας τόσο ἀστεία: «Χοντρὸ μου πατέρα!» ὅστε ἡ σπᾶντα τρανέχτηκε ἀπὸ τὰ γέλια. Τὴν ὥρα ποὺ χόρευαν, ὁ Φωσφὸς κερνοῦσε τὴν Ἀθηνά αὐατιέρες δάκλῃρες ἔστω κρασί, καὶ ὁ Ποσειδῶνας ἦσαν θροναῖος ἀνέμετα σ' ἑρπῆ δὲ τὸ γυναικῆς, ποὺ τὸν μπουκωνῶν γυναικῆς. Τὸ καινὸ ἔκαμε τοὺς ὁμοιωμένους, συμπαρήσανε μὲ ὁμοιωμένους, ἀπὸς λείπει ἑαυτοῦ ἀλλο νόημα μὲ τὰ ἑαυτοῦ τῆς πλάτειας. Καὶ εἶχε τὸ θεατρικὸ καινὸ νὰ κῶνιστῃ αὐτὸς ἀνευλῶδες διακεία. Ἀπὸ τὸ τὸ ἑαυτοῦ.

Ὅσο ἡ ἱστορία συνεχιζόταν μὴς σ' αὐτὸς τὴς παλαδομῆδες. Ὁ Ἡρακλῆς, σὺν καμψομένης νεαρός, ντυμένος στὰ κῶν, μὲ

κρίσινα γένεια και μονάκι στο μέτωπο, έπρεπε συνεχώς πίσω από την 'Αγορότση, που έκανε έμπρόσθους την έμφανισή της στο πόλο μιας άλανιάρας, μ' ένα μαντίλι στο κεφάλι, με ξέχειλα στήθι, γεμάτη χοντρά χυμώσιμα. Η Νανά ήταν τόσο άσχημη και παχουλή, τόσο φωναχή στο πόλο της χοντροκαμμένης γυναικας, που κέρδιζε άμέσως τη συμπάθεια του κοινού. Ήλεγαν ότι Ρόζα Μινών και τραγούδι της Μπέμπας, μ' ένα κοινό φουστανάκι από μουσελίνα και τραγούδι της τα παρόμοια της "Αρτεμής με χαριτωμένη φωνή. Η έλλα, άπό τη παχιά κοιλία, που χτυπούσε τα μπράτσια της και κακάριζε όταν κόνιζε, έέχυνε γύρω της τέτοια αλόησιον ξωής, τέτοια παντοδύναμη θηλυκότητα που μεθόσε το κοινό. Από τη δεύτερη πρόξη της είχαν συγχωρηθεί τα πάντα. Ας μην ήξερε να σταθεί στην λάγνα της έφτασε να γυρίσει και να γελήσει, γιά ν' άποσπώσει έπιδοκιμασίες και μπράβια. Όταν έκανε έκείνο το περίφημο κοινό της άποσπώ, ή πλάτεια φούντωνε, ένα ξάναγμα άνέβαινε από έξωσση αέ έξώσση ως το ταδάκι. Έτσι, όταν χόρεψε στο κατηλάει, ήταν σωστός θόρυβος. Ήταν εκεί αό στο αντί της, με το χέρι στη μέση, κατεβαίνοντας την 'Αγορότση στις λάσπες του πεζοδρομίου. Κι ή μουσική λές κι ήταν καμμένη γιά τη συνοικιακή φωνή της, μία μουσική αό σουραβί, αόν το πανγύρι του Σάλιν Κλάου, με τα φρενιλαμια του κλαρίνου και τα χοροπηδητά του γάδουτου.

Μαζιγαρίστηκαν έλλα δυο κομμάτια. Το έλλά της εισαγωγής, αόν το έλλά με τον άκώλαστο ρυθμό, έανάρχιζε και πατέουσε με την πύδση, και τον σκαμπάιζε. Η "Αρτεμής τότεκανε την 'Αγορότση νά διγνη ραντεβό στον "Αρη, κι έπρεπε νά μαρτυρήσει την ώρη και το μέρος στον "Ηραίοτο, που φώναζε: "Έχω το σκέδιό μου. Τα όντάλαστα ήταν κάπως μπερδεμένα. Η έρευνα των θεών τελείωνε μ' ένα τρανό χορό, κι ύστερα ό έλλάς, λαχανιασμένος, κολλητώντας στον έδρωτα και χωρίς σέλιμα, δήλωνε πως οι γυναίκοι της Τής ήταν χαριτωμένες και πως έλλα τ' άδεια τα είχαν οι άντρες.

Η αβλάτα έπρεπε, όταν μερικές φωνές σκεπάζοντας τα εμπρόσθια, άκούστηκαν δυνατά:

— Όλοι! Όλοι!

Τότε ή αβλάτα ξανασηκώθηκε κι οι ήθοιοι ξαναπαρουσιάστηκαν, κρατώντας ό ένα, τον έλλο άπ' το χέρι. Στη μέση, ή Νανά κι ή Ρόζα Μινών, δίπλα δίπλα, υποκλίνονταν. Ο κάποιος χερσοκοτόσε, ή κλέικα έπνευμοσε. Έπειτα σιγά σιγά ή αβλάτα μισάδειασε.

— Πρέπει νά πάω νά χαρηνίσω την κόμισσα Μιυρά, έίπε ό

Λαφαλουζή.

— Έν τάξει, υποστηρί με, άπάντησε ό Φωρό. Κατεβαίνουμε μετά.

Μά δεν ήταν έδωκα νά φτάσουν στα θεωρεία του έξώσση. Στο διάδρομο, πάνω, όπηρχε μεγάλος συνωστισμός. Για νά προχωρήσης άνάμεσα στον κόπο, έπρεπε ν' άνοίγης όρδιο με τους άγκωνες σου. Άκούμπισμένος αέ μία χάλκινη λάμπα όπου άναβε μία ψάδρα γλαζιά, ό χοντρός κριτικός έφρινε το έργο μπροστά σ' ένα προσεχτικό άκρατήριο. Πολλοί, περνώντας, μουρμούριζαν τ' όνομά του χαμηλάφωνα. Σ' όλη την πρόξη γελούσε, έτσι έλεγαν στους διαδρόμους' όσοσο τότε φαίνονταν πολύ άσχημός, μιλούσε γιά καλαισθησία και ήθικη. Πιο κεί, ό κριτικός με τα λερτά γελία ήταν όλος εμύεια γιά το έργο, εμύεια που είχε όμως μία χαλασμένη γειση, όταν ένωμένο γέλια.

Ο Φωρό έπαχε τα θεωρεία ρίχνοντας μία ματιά από τα στρογγυλά άνοίγματα που είχαν οι πόρτες. Μά ό κόμης Βαντέρ τον σταμάτησε και τον ρώτησε τί ζητούσε' κι όταν έλαθε πώς τα δυό ξαδέφια πήγαιναν νά χαρηνίσουν τους Μιυρά, τους έδειξε το θεωρείο Νο 7, άπ' όπου μόλις είχε όρη. Έπειτα, σκεδώντας σ' αόν το δημασιουργόπου:

— Για πήγε μου, άγέθεια, άγαπητέ μου, αό τη ή Νανά πρέπει νά είναι σίγουρα έκείνη που είδαμε κάποιον όράδου στη γωνιά της όδοσ Προδηγίας...

— Για σταθήτε! Έχετε δικιοί φώναζε ό Φωρό. Καλά έλαγα πώς την ήξερα!

Ο Λαφαλουζή άόστησε τον έξάδελφό του στον κόμη Μιυρά ντέ Μρεβίλ, που τους φέβησε πολύ ψυχρά. Μά άκούοντας το όνομα Φωρό, ή κόμισσα σήκωσε το κεφάλι και συγχάρηκε, διακριτικά, τον δημασιουργό, γιά τ' άρθρα του στον «Φωκάρο». Άκούμπισμένη στο έαλόδο του χαρισματός ήταν μισογυρισμένη, με μία χαριτωμένη κίνηση των ώμων. Κουδέντιασαν λιγάκι, ή συζητηση γύρισε στην Παγκόσμια Έκθεση.

— Θα είναι πολύ όρατα, έίπε ό κόμης που το τεράστιο και κανονικό πρόσωπό του κρατούσε μία έπιστημη σδαρότητα. Πήγα νά δω σήμερα το Πεδίο του "Αρεως... και γύρισα κατενθουσιασμένος.

— Άέπε πώς δε θα είναι έτοιμη, τολμήσε νά πη ό Λαφαλουζή. Κάποια όρωμοδουλεία!

Μά ό κόμης τον διέκοψε με την άσχημη φωνή του.

— Θα είναι έτοιμη... Το θέλει ό άνθρωπάτωρ.

Ο Φωρό διηγήθηκε έθιμα πώς λίγο έδειψε νά μείνη μέσα στο ένοδοείο, που το έφτασαν τότε, κάποια μέρα που πήγε εκεί άναζητώντας θέμα γιά το άρθρο του. Η κόμισσα χαμογελούσε. Κα-

τάς κάπου κάπου τῇ σάλᾳ, σκηπύοντας τὸ γυνταφορεμένο, δις τὸν ἀγυῶνα, χέρι τῆς καὶ κύνοντας ἀέρας μὲ τῇ γεννάλῃ τῆς ἀργῆς ἀργῆς. Ἡ σάλα, σχεδὸν ὀδία, ἦσαν νερμαμένη. Κάποιοι κήρια, στῆν πλάτεια εἶχαν ἀνοίξει ἐρημερδές. Μερικὲς γυναικὲς δέχονταν ἐπισκέψεις μὲ δὴλ τους τὴν ἀνεστη, αὐτὰ νὰ ὁρίσκονταν στὴν τους. Δὲν ἀκούονταν πῶς παρὰ ἕνα συρματισμοῦρα καὶ δεινὰ ἀπὸ τὰ πῆγαινε ἕνα τοῦ διαλείμματος, ἔπειτα τὴν ἀνταδότερα. Στὴς πόρτες, αἱ ἄνθρωποι μαζεύονταν γιὰ νὰ δάσκουν τὴς γυναικὲς ποὺ εἶχαν μείνει στὰ καθίσματα τους καὶ στέκονταν ἐκεῖ, ἀκίνητοι γιὰ μὴ σιγμὴ τετρώοντας τὸ λαϊκὸ, μὲ τῇ μεγάλῃ κῆτασπρη καρδίᾳ τῶν πλάστων τους.

— Σὺς περιμένουμε τὴν ἐρχόμενη Τρίτῃ, εἶπε ἡ κόμισσα στὸν Δαφνολοῦκ.

Κάλεσε καὶ τὸν Φωσφὸ, ποὺ ὑπολάθηκε. Δὲ μὴλῃσαν καθόλου γιὰ τὸ ἔργο, δὲν ἀνέμεσαν καθόλου τὸ ὄνομα τῆς Νανῆς. Ὁ κόμης εἶχε μὴ τόσο παρερὴ σδαρότητα, ποὺ θὰ ἔλεγε πῶς ὁρισμένα αὐτὰ καμὴ συνέδρια τῆς Ἑθνοσυνηλούς. Εἶπε μονέχα, γιὰ νὰ διαλογίσῃ τὴν παρουσία τους, πῶς ὁ πατέρας τοῦ ἀγαπᾶτο τὸ θέατρο. Στὴν πόρτα τοῦ θεωρείου ποὺ εἶχε μείνει ἀνοχτῇ, ὁ μαρκατίας ντὲ Δουὰρ ποὺ ὄργηκε γιὰ νὰ κἀν ἑνα σποδ ἐπισκέπτες, ὁρῶνα τὸ ψῆλὸ γερωντὸ τοῦ κορμῖ, μὲ τὸ πλάταρὸ ἄκορο πρὸς τὸν τοῦ, κἀτω ἀπὸ ἕνα καπέλο μὲ φαρδὴ μπόρ, παρακολοθῶντας μὲ τὰ θοὰ μᾶτια τοῦ τὴς γυναικὲς ποὺ περιόσαν.

Ἀμέως ὅσορα ἀπὸ τὴν πρὸςλῃση ποὺ τοὺς ἔκανε ἡ κόμισσα, ὁ Φωσφὸ χαρῆτος νὰ φῶγῃ, καταλαλῶντας πῶς θὰ ἦσαν ἀκοπο νὰ μὴλῃση γιὰ τὴν παράστασι. Ὁ Δαφνολοῦκ ὄργηκε τελευταίως ἀπὸ τὸ θεωρεῖο. Τὸ μᾶτι τοῦ πῆρε στὰ μπροστὴν θεωρεῖα τὸν κῆμητα Βαντέρ, καὶ τὸν ἔαυθ Δαμπαρντὲρ θρονιασμένους, νὰ κῆνεντῶν κοντὰ κοντὰ μὲ τὴν Μιρλάν ντὲ Σιδρό.

— Ἀ, παρῶντε πῶς, εἶπε μὲλῃς πλῆγίας τὸν ἔαδελφὸ τοῦ, αὐτὸς ὁ Δαμπαρντὲρ ἔχει λαμπὸν δᾶς τὴς γυναικὲς;... Νὰ τὸν τῶρα μὲ τῇ Μιρλάν.

— Μὰ καὶ δέδια τὴς ἔχει δᾶς, ἀπάντης ἦσαν ἔτομος νὰ ποὺ οἱ ἔπειαν λαμπὸν, ἀγαπῆτέ μου;

Ὁ διᾶδρος εἶχε κᾶπως ἀδεισε. Ὁ Φωσφὸ ἦσαν ἔτομος νὰ κᾶρῃ, στὰν τὸν φῶναξε ἡ Δοση Σιούαρ. Ἦσαν ἐνταλῶς στὸ δᾶδρος, μαρδοτὰ στὴν πόρτα τοῦ θεωρείου τῆς. Ἐκατῶν ἐκεῖ μέσα, ὅπως εἶπε, κῆ ἔπαινε δᾶο τὸ διᾶδρος μᾶζι μὲ τὴν Καραλίνα Ἐκῆ καὶ τῇ μῆτῆρα τῆς, τραγωδῶντας πρᾶλῃς. Μὴ ταξίθετῃ αὐτῇ τῶς μὲ οἰκειότητα μᾶζι τους. Ἡ Δοση κατᾶδῃσε τὸν δημοσιογράφους ἦσαν ποὺ εὐγενῆς, ἀνέβαινε νὰ δῇ τὴς ἄλλες γυναικὲς, καὶ δὲν ἐρχόταν ὅτε νὰ τὴς πωτῇ ἂν διψῶν! Ἐπειτα, δᾶ-

λῶντας θέμα.

— Ἐπείεις ἀγαπῆτέ μου, ἐγὼ ὁρίσκω τῇ Νανῇ ποὺ καλῇ.

Ἦθελε νὰ τὸν κᾶρῃ στὸ θεωρεῖο τῆς Νανῆς, δᾶθηκε νὰ μὲ ἔπεινος τὸ ἔπαισε, ἀπὸ ὑποσέθηκε δῆ θὰ πῆγαινε νὰ τὴς πᾶρῃ στὴν ἔξοδο. Κάτω, μαρδοτὰ στὸ θέατρο, ὁ Φωσφὸ καὶ ὁ Δαφνολοῦκ ἔκῃσαν τοῖς ἄλλοι. Ἕνα σὼρ κᾶπως ἔπῳξε τὸ πῆζοδῶμα, ἄνθρωποι ποὺ κατᾶδῃσαν ν' ἀναπνεύσαν τῇ βραδινῇ ὁρῶν, μὲς στὸ ἀργὸ δειντὸ τοῦ δουλᾶδῶτου.

Στὸ μεταξὺ ὁ Μινὼν εἶχε τραθῆξει τὸν Στάνερ στὸ καφετεῖο τοῦ «Βαριετῆ». Βλέποντας τὴν ἐπιτυχία τῆς Νανῆς, δᾶθηκε νὰ μὴλᾶ γι' αὐτὴν μ' ἐθουσιασμὸ, παρακολοθῶντας τὸν τραπέζι, μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ. Τὸν ἤξερε καλῶς, τὸν εἶχε δοθῆσαι ἀπὸ φορὲς ν' ἀκᾶρῃ τῇ Ρόζα, κῆ ἔπειτα στὰν τὸν πέρασε τὸ καπρίτῃα, τὸν ἔανάφερε πῶς, μετανοισμένον καὶ πιστὸ. Στὸ καφετεῖο, ἕνα σὼρ πᾶλῃς συνωστίζονταν στὰ μαρμάρινα τραπέζια. Μερικὰ ἔπειαν ὁρῶν, διασπῆκα. Οἱ μεγάλοι καθῆρτες ἀνταναλῶσαν στὸ ἄκορο αὐτὰ τὰ κεφάλια καὶ μεγάλων ὑπέρμετρα τῇ στερῇ αὐτὰ μὲ τοὺς τρεῖς πολυδαλούς, τὰ πέτανα κακῆμεδῆκα καὶ τῇ γυρῶντῇ σᾶλᾳ τῆς σπρωμένη μὲ κᾶκῃνο ταπέτο. Ὁ Στάνερ πῆγε καὶ κᾶθῃσε α' ἕνα τραπέζι τῆς μᾶρῃνης σᾶλᾳ, ποὺ ἦσαν ἀνοχτῇ πᾶς τὸ δουλᾶδῶτο, γιὰ τῇ εἶχαν ὄργᾶν τὴς πόρτες, κᾶπως πᾶλῃς γιὰ μὴ τέτοια ἐποχῇ τὴν ὄρα ποὺ ὁ Φωσφὸ καὶ ὁ Δαφνολοῦκ πῆγαν νὰ περᾶσουν, ὁ τραπέζις τοὺς σταμάτησε.

— Καθῶτε λαμπὸν νὰ πῆτε μὴ μᾶρᾳ μᾶζι μας.

Μὴ τοῦ εἶχε μᾶρᾳ μὴ δῆα στὸ κεφάλι, ἦθελε νὰ πῆγῃ ἕνα μαρκατὸ λαυλῶδῃα στῇ Νανῇ. Στὸ τέλος κάλεσε ἕνα γυαρόν τοῦ καφετεῖου, φωνάζοντᾶς τὸν μὲ οἰκειότητα, Ἀγυουστο. Ὁ Μινὼν, ποὺ ἄκορῃ, τὸν κᾶτῳξε μὲ ἕναν τέτοιο τῶπο, ὅτε, ταρᾶγμῆκος ἔκῆνος εἶπε μαρῶντοντας τὰ λόγια τοῦ:

— Ἀπὸ ἀνθῶδες Ἀγυουστε, καὶ δῶσε τὴς στὴν ταξίθετῃα. Μὴ γιὰ τὴν κᾶθε κυρία, τὴν ὄρα ποὺ πᾶρῃ, ἔτσι;

Στὴν ἄλῃ ἔκῃρη τῆς σᾶλᾳ, μὲ τὸ κεφάλι ἀνοχμῆμένο στὴν καρῖα ἐνὸς καθῆρτῃ, μὴ καμῆλα δῆσαχτὸ χροινὸ τὸ ποὺ καθῶταν ἀκίνητῃ μαρδοτὰ α' ἕνα ἄδειο ποτήρι, αὐτὸν μουδαρισμένη ἀπὸ μὴ μὲλῃ καὶ μᾶταιν ἀνεμονῇ. Τὰ ποὺ δῆμαρα σγούρᾳ «σαντῆ» μᾶλῃδ τῆς, πᾶσιλῶσαν ἕνα πρᾶστο παρῆλῃς μὲ δῆλῶδῃα μᾶτια, ἄκακα καὶ γλῡκὰ καὶ φορῶσε ἕνα ἔδαμμένο μεταξὺ πᾶσινο πουσᾶν, κῆ ἕνα σπρωγὺ καθῆλῃ, δουλῃσμένο ἀπ' τὴς κακῆμεδῆς. Μὲ τῇ δῶσα τῆς νύχτας εἶχε γίνῃ κᾶτασπρη.

— Μιρλῇ Νὰ καὶ ἡ Σιρέν, ψιθύρισε ὁ Φωσφὸ δᾶποντᾶς τὴν. Ὁ Δαφνολοῦκ εἶπε: — Ὅ! Μὴ πεταλῶδᾳ τοῦ πῆζοδῶτου, τίποτα παραπάνω. Μὴ ἦσαν τόσο δῶμῃλῃσι, ὅτε τῆς ἀναγῶν κῶδῆντα γιὰ νὰ διασῆδᾶσαν. Κῆ ὁ δημοσιογράφους, ὑψῶν-

τας τῇ φωνῇ:

—Τί κάλεις λοιπὸν ἐκεῖ, Σαρὲν;

—Στατὰ στὰ μούτρα μου κάνω, ἀπάντησε ἡ Σαρὲν ἥσυχά χωρὶς νὰ σαλέψῃ.

Οἱ τέσσερις ἀντρες ἔβλεπαν τὰ γέλια.

Ὁ Μινιὸν τοὺς θεδαίωσε πῶς δὲν ἦσαν ἀνέγκη νὰ διαστούν· χρειάζονταν εἰκοσι λεπτά γιὰ νὰ στήσουν τὸ σκηναῖό τῆς τοῖς πρῶτης. Μὰ τὰ δυὸ ἑαδελφία, ποὺ εἶχαν πιστὴ τὴν μητέρα τους, θέλησαν νὰ ξαναβέθουν ἐνοιαθῶν τὴν ψυχρά. Τότε, ὁ Μινιὸν, ποὺ εἰσνε μόνος μὲ τὸν Στάινερ, ἀκαθόνησε στοὺς ἀγκῶνες, καὶ τοὺ εἶπε φέροντας τὸ πρόσωπο κοντὰ στὸ δικό του.

— Δοιπὸν; Σόμψωναι, θὰ πᾶμε σήμερι τῆς, θὰ αὖ συστήσω... Ἐρεῖς, ἐντέλως μεταξὺ μας, δὲ χρειάζεται νὰ μᾶθη τίποτα ἡ γυναῖκα μου.

Ὅταν ξαναγύρισαν στὴς θέσεις τους, ὁ Φωσρὸ καὶ ὁ Λαφαλούδης παρατήρησαν στὰ φθιγότερα θεωρεῖα μίαν θυμαρὴν γυναῖκα, μετρία νευμένη. Τῇ συνόδευε ἕνας κύριος μὲ σοβαρὸ ὄρος, κάποιος τυνηματάρχης τοῦ ὑπουργείου Θεωρητικῶν, ποὺ ὁ Λαφαλούδης τὸν ἤξερε γιὰτὶ τὸν εἶχε συναντήσει στοὺς Μυρά. Ὁ Φωσρὸ νόμισε πῶς τὴν ἔλεγαν κυρία Ρομαέρ: μὰ καθὼς πρέπει γυναῖκα ποὺ εἴχε ἔναν ἑραστὴ, ὅχι παρυσίον, καὶ πάντα ἀνθρωπο σοβαρὸ.

Ἀναγκάστηκαν ὅμως νὰ τραβήξουν τὸ δάκτυμα. Ὁ Νταγκρενὲ τοὺς χαμογέλασε. Τώρα ποὺ εἶχε περθεῖ ἡ Νανά, δὲν κρυβόταν πιά, εἶχε θριαμβεῖσαι στοὺς διαδρόμους. Ἀπλά του, ὁ νεαρὸς σκατάρχης τοῦ γυμνασίου, δὲν εἶχε ἔκκαλῆσαι ἀπ' τὴν καρδιά του μέσα στὴ ζάλη τοῦ θαυμασμοῦ ποὺ τὸν ἔριξε ἡ Νανά. Ἀπὸ ἦσαν, ἡ γυναῖκα. Τινύσαν κατακόκκινος, ἔδωξε καὶ ἔβγαζε μηχανικά τὰ γέντρια του, καὶ ὅποτε, ἀκούοντας τὸν διπλανὸ του νὰ μιᾶ γιὰ τὴ Νανά, τὸλμήσε νὰ τὸν ρωτήσῃ:

— Μὲ συγχωρεῖτε κύριε, μήπως τῇ γνωρίζετε αὐτὴ τὴν κυρία ποὺ παίζει;

— Ναί, λίγο, ψιθύρισε ὁ Νταγκρενὲ ἑαφνιασμένος καὶ κομπιλιώντας.

— Ἐρεῖτε λοιπὸν τῇ διεύθυνσὶ τῆς;

Ἡ ἐρώτησὶ ποὺ τοῦ γίνεταν ἦσαν τόσο ὀμῆ, ποὺ τοῦ ἤρθε ν' ἀπαντήσῃ μ' ἕνα χαστούκι.

— Ὅχι, ἀπάντησε ἔσθ.

Καὶ τοῦ γύρισε τὴν πλάτη. Ὁ ἑαυθόλης κατάλαβε πῶς ἔκανε κάποια ἀνέπνοια· κοκκίνισε περισσότερο καὶ ἔμεινε ἀνὰ ἀποδολωμένος.

Τὰ τρία χτυπήματα ἀκούστηκαν, οἱ ταξιθετικὲς ἀγωνίζονταν φιλίδια νὰ δύνουν στὸ θεατρίδιο τὰ πόδια τῶν θεατῶν, φορτωμένες γόβες καὶ πατὰ ἀνάμεσα στὸν κόμο ποὺ γόβιζε. Ἡ κλέα χε-

ραρότησε τὸ σκηναῖό, μὲ στήλὴ τῆς Ἀλφας, σκαμμένη ὁ ἕνα μεταλλεῖο ἀργύρου, μὲ τοιχώματα ποὺ γυάλιζαν ἀ νύκτα νομίματα· στὸ βάθος, τὸ σκεπτικὸ τοῦ Ἡρακλεῖτος ἔβγαζε μὲ λάμψη, ἀνὰ ἡλιοδολοίμια. Ἡ Ἀρτεμῖ, ἀπ' τὴ δευτέρῃ κλέα σκηναῖ, τὰ σκαμνοῦσε μὲ τὸ θεῶ, ποὺ θεόταν νὰ ποσοποιηθῇ πῶς θὰ πᾶη ταξίδι, γιὰ ν' ἀφήσῃ τὸ πηδίο ἐλευθερο στὴν Ἀφροδίτῃ καὶ τὸν Ἀφροδίτῃ. Μὲ ἀνεργολογία ἀνάλωθηκε στὴν αἵθουσα. Ἡ Νανά ἦσαν γυμνή. Ἦσαν γυμνή, μ' ἕνα ἥμισυ τουφέ, ἀνύουρη γιὰ τὴν παντοδυναμία τῆς ἀφάρως τῆς. Ἦνα ἀπὸ τοὺ τὴν τὴν ταίγε, οἱ σπορτυλὰ ὅμοι τῆς, τὸ στήθος τῆς, ἕνα στήθος ἀμαξίνως, μὲ τίς πόδινες πόδες του στήτες καὶ στήλῃς ἀ λέρεις, οἱ δεινὰ γοφοὶ τῆς ποὺ σάλευαν ὁ ἕνα ἡδονικὸ λίκιωμα, οἱ μηροὶ τῆς — ὅλο τῆς τὸ κορμὶ τὸ μάντευσε, τὸ ἔδωκε κατὰ ἀπ' τὸ λεπτότατο ὄφρασμα, κάταστρο ἀνὰ ἀφρό. Ἦσαν ἡ ἐναυδομένη Ἀφροδίτῃ, χωρὶς κανένα ἄλλο πέντο ἀπ' τὰ μαλλιά τῆς. Κι ἔσαν ἡ Νανά στήκα νε τὰ χέρια, ἔδωκε, στὰ φώτα τῆς ράμπας, τίς χροὺς τρέχες στὴς μασχάλες τῆς. Δὲ χειροκρότησε κανείς. Κανένας δὲ γέλασε πιά, τὰ πρόσωπα τῶν ἀντρῶν, σοβαρά, τεντώνονταν, μὲ τὴ μύτη στερνυμένη, μὲ τὸ στόμα φρυγμένο, δίχως σάλο. Σὰ νὰ εἶχε φουσιῆται ἕνα ποὺ γλυκὺ ἀερθεῖ, φορτωμένο μὲ μίαν ὑπόκωφ ἀπειλά. Ἐαφνικὰ ἀπὸ τὸ ἀγαθὸ κοριτσάκι ξεπεταγόταν ἡ γυναῖκα, ἀνησυχαστικῇ, φέροντας τὴν τρέλα τοῦ φύλου τῆς, ἀνολώντας τοὺς ἀγνωστοὺς ὀρίοντες τοῦ πύθου. Ἡ Νανά χαμογέλασε πάντα, μὲ τὸ σκαρπὸ χαμόγελο τῆς ἀντροδόνας.

— Ὅχι! ἔκανε ὁ Φωσρὸ τοῦ Λαφαλούδης.

Ὁ Ἀφρὸ στὸ μεταξὺ ἔτρεπε στὸ ραντεβὺ, μὲ τὸ λογιό του, γιὰ νὰ βρεθῇ ἀνάμεσα στὴς δυὸ θεές. Ἦσαν μὲ σκηναῖ ποὺ ὁ Ἡρακλῆς τὴν ἔπαιζε μὲ πολλὰ δέξιοτεχνία. Ἦντο ἀπὸ τὴ μὲ τὸν χάιδευε ἡ Ἀρτεμῖ ποὺ ἤθελε νὰ κάνη μὲ τελευτεία προστάθεια πρὶν τὸν παραδῶσῃ στὸν Ἡρακλεῖ. καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸν γαλίσσευε ἡ Ἀφροδίτῃ, ποὺ τὴν ἔδωκε ἡ παρουσία τῆς ἀντιγῆλου τῆς, ἐκείνος ἀφηνόταν ὁ ἀπὸ τίς γλῶσσες μὲ τὸ μακάριο ὄρος τοῦ κόκορα ποὺ τὸν μεγαλώνουν γιὰ θρεπάρ. Καὶ τῇ στήλῃ ποὺ ἡ σκηναῖ τελείωνε μ' ἕνα μεγάλο τρίο, παρουσιάζετο στὸ θεωρεῖο τῆς Ἀδολφς Στινδαρ, μὲ ταξιθετικὰ καὶ ἔριξε δυὸ πάλωριες ἀνδοθέτες ἀπὸ ὅποιες πασχάλες. Ὁ κόμος χειροκρότησε, ἡ Νανά καὶ ἡ Ρόζα Μινιὸν δὲ παυλῆθηκαν, ἔνω ὁ Ἡρακλῆς μάζευε τὰ μικροῦτα. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς θεατῆς τῆς πλατείας γύρισαν καὶ κοίταξαν πρὸς τὸ θεωρεῖο διου βλέπονταν ὁ Στάινερ καὶ ὁ Μινιὸν. Ὁ τραπέζις μὲ ἀνδοθέτες τὸ αἶμα στὸ κεφάλι, εἶχε σπαρμένο στὸ σκῆδον, λὲς καὶ κατὰ τὸν ἔπινε.

Ἀπὸ ποὺ ἐπαυλοῦθησε ἔκανε πιά τὴ σάλα νὰ φρίξῃ. Ἡ Ἀρτε-

μη είχε θρηξή εξαλλήν από τη στιγμή. Κι άμέσως ή 'Αφροδίτη, που ήταν καθισμένη σ' ένα πλάτωμα στενωπέο άπ' τη μοδοκυάλη, φώναζε τον 'Αρη να καθήση κοντά της. Ποιό δεν τόλμησε κανείς ως τότε να δώση τόσο θερμή έρωτική στιγμή. Η Νανά, με τα χέρια τυλιγμένα στο λαιμό του Ηρακλέα, τον τραβούσε, όταν δ' άνοιγαν, άρχίζοντας με παντομίμα κομμάτης μανίας, γιά να δώση σε ύπερβολή τον άκατηγμένο σόζυγο που πλένει τη γυναίκα του έπ' αφορμή, φάνηκε στο βάθος της σπηλιάς. Κρατούσε τα περίφημα σφύμματα δίχτυ. Για μια στιγμή το ζήγισε στο χέριο του, όταν τον ψάρα που έτοιμάζεσαι να ρίξη το πεδούλο και, μ' ένα έξυπνο τέχνημα, ή 'Αφροδίτη κι δ' Αρης πιάστηκαν στην παγίδα, το δίχτυ τους πιάξε, τους άκίνητοποιησε σ' εκείνη τη στιγμή των ετυχημένων έρωτων.

Ένα μουρμουρητό άκλωνόταν σά βαθύς στενωγμός. Μερικοί χειροκρότησαν, άλλα τα κιάλια ήταν γυρισμένα στην 'Αφροδίτη. Άίγο λήγο ή Νανά είχε κατακτσει το κοινό, και τώρα κάθε άντρας είχε ύποταχθί. Ο άργασιμός που έρχονταν από πάνω της, όταν από έρεθισμένο ζώο, άκλωνόταν δια και περισσότερα, πύλημυρίσοντας τη σάλα. Ήκεινη τη στιγμή άκόμα κι ή παραιομική κίνησή της άπέφανε τον πόθο. Άλαστάρωνε τη σάφια με το μικρό της δαχτυλάκι. Οι ράχες στρουγγίλευαν, πάλλωναν, λές κι άόρατα δαξάρια σέφνονταν πάνω στος μύς τους, στος άνατριχαμένους σέβρακος το χυμόι δρλώνόταν από θερμές περπατητές άνδρες, που τους τίς έστεινε άγνωστα από γυναικείο στόμα. Ο Θωορό έβλεπε μπροστά του τον σκασιόχη το γυμνασιού, που δ' πόθος τον έκαγε να τινάξεται άπ' την καρέλια του. Είχε την περιέργεια να γυρίση να δή τον κόμη Βαντέορ, κατέχλωμο, με σφιγμένα χείλη, το χοντρό Σιδίονερ που το άποκαληρυκό του πρόσωπο πρήγανε να σάση, τον Δαιμονογνέτ που κούταζε με τον έκκαλητο θαυμασμό ένός ιεραποπαργυροί μπροστά σέ μια τέλεια φορέδα, τον Ντωγκενέ που τ' αιδιά του, κατακόκκινα, αέλευαν από άπώλαση. Έπειτα, έριξε γιά μια στιγμή μια ματιά πίσω του, κι έβλεπε κατάκαλητος άπ' αιδιά που είδε στο θεωρείο των Μυορά: πίσω άπ' την χλωμή και σδαρή κήμια, δ κόμης σσεκόνταν δρθος, με το στόμα άνοιχτό και κόκκινες δαδάες στο μέγιστό του ένθό δίπλα του, στη σκά, τα θαλωμένα μάτια του μαρκαλού ντε Σουάρ ήταν τώρα δυο μάτια γατίσια, που φασφούριζαν στο σκοτάδι. Όλοι πνίγονταν, τα μαλλιά άβραιναν στο κεφάλι άπ' τον ιδρώτα. Τρείς άρες που ήταν εκεί, σ' άναπνοές είχαν ξεσπάει τον άέρα, με μύαν άνθρόπινη μυροουδιά. Σιρό άντιφύγιση του γκαζιού, ή αιώρουμένη σάση μαζεύεται, άκίνητη, κάτω άπ' τον πολυέλαιο. Όδολήρη ή σάλα τρεπιδιάζε, έπερσε σέ Έλγγο, άποκαμωμένη και ξαναμωμένη, αέχμαλωτημένη άπ' αιδούς τους νυσταλέους πόθους του μεσσηγχιού, που

τραυλίζαν στο βάθος της πατάδας. Κι ή Νανά, μπροστά σ' αυτό το λυγμένο κοινό, μπροστά σ' αιδούς τους χλιδους πεντακάσιους στωαγμένους άνθρώπους, που δολιμάζαν στην κοίραση και τη νεύρα ή υπέρταση του τέλους μιας παρόσταση, έβλεπε νικήτρια, με την άγλαμάτια σάφια της και το σέξ της, τόσο δυνατό, που μπορούσε να καταστρέψη όλον αυτόν τον κόσμο και να μείνη άκεί-παχτο.

Το έργο τέλειωσε. Σις θριαμβευτικές κραυγές του 'Ηρακλου, άλας δ' Όαντιμος ήρθε να παρλάση μπροστά από τους έρωτευμένους, με δι και άι καταπλήξως και εθυμιάς. Ο Δίας έλεγε: «Παιδί μου, είσαι πολύ καχορήμιαλος γιά να μής φωνέζης να δώσεις αιδιά τα πρόγνιατα». Έπειτα έβλε κάποινα μεταστροφή ύπέρ της 'Αφροδίτης. Ο χορός των κερατώνων, που τον παρούαζε πάλι ή 'Ιρις, παρακαλούσε τον πατέρα των θεών να μη δώση καμιά συνέχεια στην αίτηση του. Γιατί άπ' τον καιρό που οι γυναίκες έμεναν στο σπίτι, ή ζώη γινόνταν εκεί άφώρητη γιά τους άνδρες προτιπούσαν να κερατώνωνται και να είναι εδχαριστημένοι — αυτό ήταν έλάνωτε και το έπυμθιο της καμωδιάς. Τότε άπελευθέρωσαν την 'Αφροδίτη. Ο 'Ηρακλος πήρε διαζύγιο. Ο 'Αρης τα έα-νέρωταζε με την 'Αρεση. Ο Δίας, γιά να έξασφαλίση τη γαλήνη του σπιτιού του, έξαπέστειλε τη μικρούλα του πλώτορα σέ κάποιον άστερισμό. Τέλος έφγυλαν και τον 'Ερωτα από τη φυλακή του, άπου, άντι να κίνη η ρήμα «άγαπώ» καθόταν κι έρωταχε κοκορέκια. Η αδαία έφσε μέσα σέ μια άποδέωση, με τον χορό των κερατώνων γονατιστό να ψέλγη έναν θίμο εδγλωμοσής στην 'Αφροδίτη, χαμουργιαστή και ύπέρχη μέσα στην κυρίαχη γύμνια της.

Οι θεατές, δρθοι κιάλια, τραβούσαν προς τίς πόρτες. Άνέφεραν τα όνματα των συγγραφέων κι έβλεπαν δυο αδαίες, μέσα σέ μια θείαλα από μαρμάο. Η κραυγή: «Νανά! Νανά!» άντηχούσε σάν θρονή. Έπειτα, ή σάλα άν και δεν είχε άκόμα άδειάσει, σκατέινιασε τα φώτα της ράμπας έόθνησαν, το φως του πολυελαίου χαμήλωσε. Μεγάλα γράφα καιύμματα γλίστρησαν στα μπροστινά θεωρεία σκατίζοντας τα χρυσώματα τους. Κι αιδή ή σάλα, ή τόσο θερμή, ή τόσο πολυδρόβη, έφσε μονομιές σέ βαθύ λήθαργο, ένθ άκλωνόταν μια μαρμάδα μονόχλας και σάσης. Στο θεωρείο της, περιμένοντας να φύγη δ κόμος, ή κόμιασα Μυορά, στιγμή, τυλήγμένη στις γούνες, κούταζε το σκοτάδι.

Στους διαδρόμους, έπερναν τις ταξίθεις που τα είχαν χαμένα μέσα σ' αυτόν τον άγκο των στωαγμένων ποδών. Ο Θωορό κι δ Δαφνολαός διάστηκαν να παλάδουν την έξοδο. Από τη μια ός την άλλη άκρη του χώλ ήταν στηγμένοι άνδρες σέ παρτάξη, ένθ άπ' τη διακή σάλα, άργά άργά δυο άτέλειωτες σήρες κατέβαι-

ναν, πικρές και με τάξη. Ο Στάινερ, ακολουθώντας τον Μινώ, από τον έσχατο πύλο του, είχε βρή άπ τοδε πρώτους. Ο κόμης ντε Βαντέδερ έφωγε μαζί με την Μαρίαν ντε Σιόρν, από στήριζόμεν στα μπράτσο του. Για μια στιγμή ή Γκαρνά κι ή κόρη της φάνηκαν αστοιχισμένες, με ό Αξιωμαρχή έπρεξε να τους έρχεινιά την πόρτα. Κανένας δέν είδε τον Νταγκρενέ να περνά. Καθώς ό σωματέρχης του γυμνασίου, με ξαναμμένα μάγουλα, άποφασισμένος να περιμένη μπροστά στην έξοδο των ήθοποιών, έπρεξε στην πόρτο των Πανορμίστων, άλλα βρήκε τά κάμεια κλειστά, ή Σατέν, από στενόμεν στο πείθιδόμιο, τον άγγιξε με τη φοδστα της έκείνος δίμης, άπελευσμένος, της άρνηθήκε άδνασσα κι όποτερα έξαφανίστηκε μέσα στο πάλθος, με άκουρα πόθο κι άδυναμία στο μέσα. Θεατές άναδαν πόθο, κι άπομακρύνονταν αίστοργουδόμεντες: «Όταν ή Άφροδίτη τριγυρίη το βράδυ...». Η Σατέν ξαναγύρισε έξω άπό τό κάπεσια «Βαριέτ, άκου ό άδγουςτος την άφωγε να τρώη τη ζάχαρη από άφωγε κι πέλετες. Ένας χοντρός, από έφωγε από ό ξαναμμένος, την πήρε, έπιδόλου, μες στο σκοτάδι του δουδεάδρου από άποκαυμόμεν αντά αντά.

Έξακολουθώσε όσοδο να κατεβαίνη κόμος. Ο Ααγαλουζής πέρχινε την Κλαρίς. Ο Φωρπ είχε ύποσχεθή να συνδέηη τη Λούση Σπουαρ, με την Καρρίνα Ένέ και τη μέσα της. Έφωσαν, γέμίζαν μια δάκλγηρη γωνιά του χώλ, γελώντας από δύνατά, όταν πέρασαν οι Μωρά, με όρος παρπ. Ο Μπορνενάδ άναίρε άκροίως έκείνη την ώρα μια πορτίσα, κι έπιαρε άπ τον Φωρπ την κατηγορηματική ύποσχηση για ένα σημείωμα στη στήλη του. Έσαν καταδρωμένος, άναψοκακινισμένος, κι μεθωμένος άπ την έπιτυχία.

— Αισκώεις παραστάσεις στα αίγους, τον είπε ό Ααγαλουζής. Ο δάκλγηρο το Παρίσι θα παραλάση από το θεάτρο σας.

Μά ό Μπορνενάδ, άγριέδοντας, δείχοντας με το αγόνι το καινό από πλγημύριζε το χώλ του θεάτρου, από το άνθρόπιννο μπουλούκι με τά στεγνά χείλη και τά φλογισμένα μέσα, πηρωμένο άπό άπόνη από τον κολαζόμενο πόθο για τη Νανά, τον φώναζε παρπ:

— Πες λοιπόν από το μπορνέλο μου, έροκέφωλε!

2

Την άλλη μέρα, στις δέκα ή ώρα, ή Νανά κοιμόταν άκόμια. Κρατούσε, στη λεωφόρο Δομά, το δειτερο πύτωμα ενός μεγάλου, καινούριου αντρίου, από ό ίδιοκότης του το νολιάζε κι μοναχικές γυναικες, για να τραδών άντές τη πόρτα της πρώτης εγκατάστασης. Κάποιος πλούσιος έμπορος της Μόσχας, από ήρθε να περπάση ένα χειμώνα στο Παρίσι την εγκατέστησε εκεί, παραλήρυνοντας έξι μηνών ένοικια. Το διαμείωμα, από μεγάλο γι άντην, δέν έπαραλήθηκε ποτέ έντελως, και μια κρουαζέα πολυτέλεια, κοινόλας κι έπιχρωσισμένες καρέκλες έρχονταν κι άντρεση με διάφορα παλαιοάματα άπ τά παλατιόδικια, σκαμνάρια από άκαζό και καντηλάρια από τσίγκο από πήγαινε να παραστήση τον φώρεντινμπρόντζο. Μυρίδουσιν ό άντό την κοκία από εγκαταλείφθηκε από νωρίς από τον πρώτο σόδαρ έραστή της και ξανάπρεσε κι ύποπτους άγαπητικούς, δια όσα μπορεί να σημαίνουν μια δύσκολη άρχη, ένα άποσχημένο ξεκίνημα από το έκοδαν κάθε τόσο ή άρνηση πιστώσεων και οι άπειλές έξώσεως.

Η Νανά κοιμόταν μπουδιντα, σφίγγοντας άνάμεσα στα γυμνά της μπράτσα το μαξιλάρι της, όπου έχυνε το κάταστρο από τον ύπονο πτόσωνά της. Η κρεβατοκάμαρα και το αγόνι της τουαλέτας της ήσαν τά μόνα διαμάρια από είχε περιποιηθή κάποιος ταπεινός της γειτονιάς. Στο άγιστό φως από γλίστροδες κάρω άπό μια κουρίνα, ξεψώριζες τά έπικλα από παλίσανδρο, τά παραπετάσματα, και τίς καρέκλες με τη χρυσοαέντητη σόφα, μεγάλα μαξέ λουλούδια με γαρίφο φόντο. Μά μέσα ό άντό τη νοτισμένη άμυδαφωρα της νοσταλγμένης κρεβατοκάμαρας ή Νανά έύπνησε άπότομα, κι τά την έάφωλε από έβρισκε πάλι της κενό. Κοίταζε το δειτερο μαξιλάρι από ήσαν δίπλα στο δικό της, με το ζεστό άκόμια καθόδωλμα ενός κερταλιού πύνω του, άνάμεσα στις δυν-

ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΤΗΡΟΥ

EMIL ZOLA
NANA
EMIL ZOLA
NANA

Μετάφρασις:
Α. ΙΟΡΔΑΝΟΥ
Τυπογραφική επιμέλεια:
Ι. Ν. ΚΟΥΦΟΥ

COPYRIGHT © Ήλληνική μεταφράσεως
PAPHOS PRESS LTD 1971

“Εκδόσις τῆς ΔΙΑΝΤΡΟΣ ΠΡΕΣΣ ΕΠΙΕ.”
Βουλῆς 17, τηλ. 220-013
Ἡ στοιχειοθεσία καὶ ἡ ἐκτύπωσις ἐγένετο ἐν τῇς βρυτανικαῖς
τῆς ἀθηνῶνς Γραμματικῆς Τύχης Α.Ε.,
Κηφισίας καὶ Ἰωαννίνων 6 (Ἀντισόλων), Τηλ. 6818815
Ἐνδόσεις τυπογραφεῖον: Εὐαγγελία Ἰ. Καραπό

Οἱ ἐκδόσεις ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΤΗΡΟΥ
εἶναι πᾶντοτε ὑπερθεῖναι τῇς μεταφράσεως καὶ τῆς παρασκευῆς
ἐκδόσεως διὰ τοῦ ἐκτύπου καὶ τοῦ ἐκτύπου.

Βίαιος τῆς μεταφράσεως: Σελίδες 194: Σελ. 14.
Ἐπιμέλεια διὰ μεταφράσεως ἐκδόσεως διὰ
τῆς ἑλῆνικῆς ἐκδόσεως διὰ 16 σελίδας

Ἀνεκδοκίμα ἀποτίμησις 6 βιβλίων καὶ ἡ μεταφράσεως.

Αριθμὸς ἐκδόσεως: 8193

2007

EMIL ZOLA

NANA

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
Α. ΙΟΡΔΑΝΟΥ

ΚΛΑΣΙΚΑ

ΠΑΤΗΡΟΥ

Ελαφινά ή Νανά εξαφανίστηκε. Πριν φύγη, δοκίμασε τή συγλήψη του πλειστηριασμού, ξεπουλώντας τά πάντα, τό μέγαρο, τά έπιπλα, τά κομμήματα, τ' άπορόρουχά της. Τό Παρίσι τήν είδε γιά τελευταία φορά α' ένα θνερόδραμα. Έκταξε πάλι μέ τόν Προυβέρ και τόν Φοντάν' ό πόλος της ήταν ουδός, μία άπλή έμφάνιση, στήθηκε δίμως τό πραγματικό κού τής δραδιάς. Στή μέση αὐτής τής μέγλης επιτυχίας κι ενώ ό Μπορντενά, πού είχε πάθος μέ τή διαφήμηση, ξεσηκώσε τό Παρίσι μέ τεράστιες άφίσεσ, μαθεύτηκε ένα θραία πρσι πώς ή Νανά έφυγε τήν παραμονή γιά τό Κάιρο.

Πέρασαν μήνες. Τήν ξεχούσαν. Και κυκλοφορούσαν οι πού παράξενες ιστορίες γι' αὐτήν. Είχε κατακτησει τόν άντιβασιλέα, έξουσίαζε κλειμένη σε κάποιο παλάτι διακόσιους σκλάβους, πού τούς άποκεφάλιζε, έτσι γιά νά γελήσει. Παραμυθία! Έπιασε μ' ένα άδάστη ός έχει πάνω. Άργότερα, νέα αήγηση, κάποιος βεβαίωσε ότι τή συνάντησε στη Ρωσία. Άρχισε νά πλένεται κάποιος θρύλος, ήταν ή έρωμένη ενός πρίγκιπα, δλοι μιλούσαν γιά τά διαμάντια της. Τήν άνέφεραν συχνά μιλώντας ασόφρα, μέ θνερονόλο ασόφρα γι' αὐτή τήν παρουσία πού άπόκτησε άνάμεσα στούς βαρδάρους.

Κάποια βράδυ του Ιουλίου, κατ'ά τις δαυ, ή Δούση, καθώς κατέβαινε μέ άμαξι τή λεωφόρο Σαιντ Όνορέ, πήρε τό μέρι της, τήν Καρολίνα Έκέ. Τή φώναξε, και τής είπε χαρις νά χένη καιρό: — Έργες; Είμαι έλθεσθρη; Έλα μαζί μου... Τύρεσε ή Νανά. — Η άλλη βρέθηκε μέ μιάν πάνω στή άμαξι. Η Δούση συνέχισε: — Και έέρεις, άγαπητή μου, μπορεί και νά χγ πεθάνει τώρα. — Νά πεθάνη; Όποτε πρόγναιαί φώναζε αστασιμένη ή Καρολίνα. Μα πού; Κι άπό τί;

— Στο Έκσάντ Όρέ... Άπό θλόγιά... Είναι δάκλρηγη ιστορία... Η Δούση είπε στήν άμαξι της νά χένη γρήγορα. Και καθώς

τ' άλογα κάλινξαν στήν δόδ. Ρουαγιά και στή δουλειά, στή γρήγορη τήν περιπέτεια της Νανάς, μέσος άρες, χωρίς άνάσα:

— Δέ μπορεί νά πανταστής... Η Νανά γυρρίει άπό τή Ρωσία, δέν έέρω γιαν, τακώθηκε φαίνεται μέ τόν πρίγκιπά της... Άφθναι τής άποκαυεί της στή σταθμό, και πδει στή θεία της, θυμάσαι, έμεινη τή γριά... Έραία! Βρίσκει τό παιδί της άρρωστο άπό θλόγιά' τó παιδί πεθαίνει τήν άλλη μέρα, και κένη άπνέσσεται μέ τή θεία της γιά τά λεφτά πού έπρεπε νά τής είχε στείλει. Φαίνεται ότι και τó παιδί πέθανε' ένα παιδί άρρωμένο στήν τήχη του, χωρίς έναν άνθρωπο νά τó νοιαστή... Τέλος πάντων! Η Νανά φθγεί, πδει α' ένα ξενοδοχείο, συναντάει έπειτα τόν Μινιόν, πάνω πού φρόντιζε γιά τά πρόγναιά της. Μα είναι χάλια, έχει σήκρωα, τής έρχονται έμετοι, κι ό Μινιόν τήν ξαναπεί στή ξενοδοχείο, μέ τήν ύποθεση νά φροντίση αὐτός γιά τά ζήτηματά της...

Παράξενο, έ; πώς έρχονται καμιά φορά τά πρόγναια! Μα δέν τó έέρεις τó πού θραίο! Η Ρόζα μαθαίνει τήν άρρώστια της Νανάς, άγανακτεί πού τήν άφησαν μόνη, α' ένα νοικιαμένο δωμάτιο, και τρέχει νά τήν περιποιηθή... Θυμάται πώς δέ χώνευαν ή μία τήν άλλη! Έ, άγαπητή μου, ή Ρόζα πήγε τή Νανά στή «Έκσάντ Όρέλ», γιά νά πεθάνη α' ένα μέρος καθώς πρέπει, και πέρασε τρείς νύχτες εκεί, κι ανυμνώντας νά καλήση κι αὐτή. Ό Δαρπαρνέτ πού τά είπε δια αὐτά. Θέλησα νά πάω νά δω...

— Ναι, ναι, τήν διέκοψε ή Καρολίνα ταπειμένη. Νά πάλι. Είχαν φτάσει. Στο δουλειά ήταν μαζεμένος πούλος κόσμος. Η Έθνοσυνέλευση είχε άποφασίσει τήν κήρυξη του πόλεμου. Η άγνυία κι ή καρπάληξη ζωγραφίζονταν α' όλων τής μορφές.

— Νά κι ό Μινιόν, είπε ή Δούση. Θα μάς πη νεότερα. Ό Μινιόν στεκόταν μπροστά στή μεγάλη είσοδο του «Έκσάντ Όρέλ», νευρινάς, κοιτάζοντας τó πλήθος. Μέ τις πρώτες έρωτήσεις της Δούσης, έότασε:

— Σάμπως έέρω κι έγώ! Αυό μέρες τώρα δέν μπορώ νά ξεκαλήσω τή Ρόζα άπό και πάνω... Άν καλήση, θα είναι μία χαρά μέ θλόγιστομένο πρόσωπο! Θα κάνουμε τήν τήχη μαζί!

Τόν έταανε άπελπισία μέ τή σκέψη πώς μπορεί νά έχανε ή Ρόζα τήν θναριά της. Μα ό Φωρπύ περνούσε τó δουλειά και δταν ήθε, α' θυό τους προχώρησαν μαζί. Τώρα μιλούσαν στήν ένκά.

— Τά ίδια και τά ίδια άγαπητέ μου, είπε ό Μινιόν. Πρέπει ν' άνεθής και νά τήν άνεγκώσης νά α' άκοιουθήση.

— Μπορώ! καθός είσαι κι εσύ! είπε ό δημοσιογράφος. Γιατί δέν άνεθαίνεις εσύ;

Τότε, καθώς ή Δούση τούς ζήτησε τόν άριθμό του διαμετίου, τήν παρακάλεσαν νά κατέδω τη Ρόζα. Νά τής πούν πώς άλλως

θὰ θύμωσαν. Ὄστος ἡ Δούση καὶ ἡ Καρολίνα δὲν ἀνέδρξαν ἀμέσως. Εἶχε πέσει τὸ μέρι τους στὸν Φοντάν, ποὺ σουλτατζήριζε μὲ τὰ χέρια στὴς τοπές, χαϊδεύοντας μὲ τὰ μούτρα τοῦ κόμπου. Ὅταν ἔμαθε πὺς ἡ Νανά ἦταν πάνω, ἄρρωστη, τὸν ἔπιασε ἀνατριχίλα.

— Ὁ, διέδωλει εἶπε.

Δὲ σηκώνει ἀστέια ἡ εὐλογία. Ὁ Φοντάν κόνεψε νὰ τὴν ἀρπάξῃ στὰν ἦταν πέντε χρονῶν. Ὁ Μινιὸν διηγήσαν τὴν ιστορία μιᾶς ἀνψιάς του ποὺ πέθανε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστια. Ὅσο γιὰ τὸν Φωσφὺ, αὐτὸς πιά τὴν εἶχε πιάσει· εἶχε ἀκόμα τὰ σημάδια τῆς καὶ τοὺς τὰ εἶδεχνε. Καὶ καθὼς ὁ Μινιὸν τὸν πιάζε πάλι ν' ἀνεστῇ, τὸν ἀνέκρουσε βία καὶ ἀνέφερε ἀνθρώπους ποὺ τὴν ἔπαιαν διὰ πορὲς, καὶ ὅς λέγε αὐτὰ τὰ ζωντὸδωλα οἱ γιαντοὶ. Μὰ ἡ Δούση καὶ ἡ Καρολίνα τοὺς διέκοψαν, ααστριμένες ἀπὸ τὸ πλῆθος ποὺ μαζεύονταν.

— Πιά θῆται! Πιά θῆτε κόμπους!

Εἶχε νυχτώσει πιά γιὰ καλὰ, τὰ φανάρια στὸ δάθος ἀρχισαν ν' ἀνέδουν ἕνα ἕνα. Μὲ ἀπτόμεες σπρωξιές ἀνέμωσα στὸν κόμπο ποὺ παραιοίριζε, περνοῦσε μιὰ θυάδα ἀνδρῶν μὲ κασκέτο καὶ ἄσπρες μπλόδες, ποὺ κροῦνάζε ρυθμικά, αὐν τὸ σφυρὶ στ' ἀμύνει:

— Στὸ Βερούνο! Στὸ Βερούνο! Στὸ Βερούνο!

Καὶ τὸ πλῆθος κολίταρε σκυθρωπὸ καὶ δύσπιστο. Σιγὰ σιγὰ ἄμους ἀρχισε νὰ τοὺς κυριεύῃ ὁ πατριωτικὸς ὅπως ἔσαν περὶ καμιά στρατιωτικὴ μπάντα.

— Ναι, ναι, ἄντε νὰ σπάσετε τὰ μούτρα σας! ψιθύρισε ὁ Μινιὸν μελαγχολικά.

Μὰ ὁ Φοντάν τὸ ἔβρισκε πολὺ ὠραίο. Ἐλεγε πὺς θὰ πιάη νὰ καταταχθῇ. Ὅταν ὁ ἐχθρὸς ὀλοκεται στὰ οὐνορα, διαί οἱ πόλεις πρέπει νὰ ξεσηκωθοῦν καὶ νὰ ὑπερασπίσων τὴν πατρίδα· καὶ ἔτσι νὲ μιὰ πόδα αὐν τὸν Ναπολέοντα στὸ Ἀδουερλίρι.

— Δοιπὸν, θ' ἀνεστῇτε μαζί μας; τὸν ρώτησε ἡ Δούση.

— Ἀ ὄχι! ἀπάντησε. Πιά νὰ κολλήσω καὶ ἐγώ;

Μπροστὰ στὸ Ἰνκάρντ Ὁρέλ, σ' ἕνα παγκάκι, ἕως ἄντρας ἔκρυβε μ' ἕνα μαντήλι τὰ πρόσωπό του. Ὁ Φωσφὺ, ἔσαν ἦρθε, τὸν εἶδεψε μ' ἕνα γνέψιμο τοῦ Μινιὸν. Ἦσαν λοιπὸν ἀκόμα ἐκεῖ. Ναι, ἦταν πάντα ἐκεῖ. Καὶ ὁ δημοσιογράφος στυμάττωσε τίς διὰ γυναικὲς γιὰ νὰ τοὺς τὸν δείξῃ. Καθὼς σήκωσε αὐτὴν στρυμνὴ τὸ κεφάλι του, τὸν γνώρισαν, καὶ ξεφώνισαν κατακλινήτες. Ἦταν ἡ κόρης Μιρὰ ποὺ κολίταζε ψηλά, αὐτὴ κάποιο παρὰθυρο.

— Ἐφέρετε, ἔχει στυμνὴ ἀπὸ τὸ πρὸ ἐκεῖ, εἶπε ὁ Μινιὸν. Τὸν εἶδα στὴς ἔξι, δὲν ἔχει σαλέψει καθόλου... Μόλις τοῦ τὸ εἶπε ὁ Δαμιοννέτ ἦρθε καὶ κάθισε ἐκεῖ, μὲ τὸ μαντήλι στὸ πρόσωπο... Κἀκεῖ μισὴ ὥρα νὰ σέφονται ὅς ἐδῶ γιὰ νὰ γωτῶν ἄν τὸ πρόσωπο ἐκεῖ ἐπάνω πάλι καλύπτει...

Ὁ κόρης, μὲ τὰ μέτρια καρφωμένα ἐκεῖ πάνω, δὲ φανιόταν

ν' ἀνταναμίδωνται τί γινόνταν γύρω του. Δὲ θὰ ἔσοε, δίχως ἔλλο, στὴ κρηύχτηκε ὁ πόλεμος, δὲν τὸ καταλάβαινε, δὲν ἔκκουγε τὸν κόμπο...

— Μπρά! εἶπε ὁ Φωσφὺ, νάτος. Τώρα θὰ θῆτε.

Πραγματικά ὁ κόρης εἶχε σηκωθῇ καὶ ἔμπαινε ἀπὸ τὴ μεγάλη πόρτα. Μὰ ὁ θυρωρὸς ποὺ τὸν εἶχε μπάει πιά, δὲ τὸν ἀφῆσε νὰ ξεναποστῇ. Τοῦ εἶπε ἀπότομα:

— Πέθανε ὁ κόρης, αὐτὴ τὴ στρυμνὴ....

Πέθανε ἡ Νανά! Ἦσαν γιὰ δλοὺς ἕνα ἔαφνασμα. Ὁ Μιρὰ ἀμύλητος, ξαναβῆκε στὸ παγκάκι του, μὲ τὸ μαντήλι στὸ πρόσωπο. Οἱ ἄλλοι κάτω ἀρχισαν νὰ λένε, μὰ τὰ λόγια τοὺς κέντησαν στὴ μέση. Τώρα περνοῦσε μιὰ ἄλλη θυάδα ποὺ οὐδὲν ἔλεγε:

— Στὸ Βερούνο! Στὸ Βερούνο! Στὸ Βερούνο!

Πέθανε ἡ Νανά! Τόσο ἄπορη κοπέλα ἀλῆθεια. Ὁ Μινιὸν ἀναστενάξε ἀνακουσμένως. Ἐπὶ τέλους, θὰ κατέβαινε ἡ Πόδα. Ὅλοι πέρνωσαν. Ὁ Φοντάν, ποὺ ὁ καιρὸς του ἦταν οἱ τραυκοὶ πόλοι, πῆρε μιὰ πονεμένη ἔκπραση μαζεύοντας τὰ χεῖλιά καὶ μισοκλινοντας τὰ μάτια. Ὁ Φωσφὺ, πραγματικά συγκρινόμενος, μέσος στὸ φευτοαγέφυχο ὄρος τοῦ μικροδημοσιογράφου, δάγκωνε νεύματα τὸ πούρο του. Οἱ διὰ γυναικὲς ὅμως ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἐκδηλώνουν τὴ συγκίνησή τους. Εἶχαν ἔπρησται οἱ ἀναιμίες τους καὶ ἀρχισαν νὰ ἀραδιάζων ἕνα σπορὸ λεπτομέρειες.

— Ἐ; μέσα στὴν κροστὰλινη στῆλιά, τί οἶκ μὲ κείνη τὴν παλαιὰ ἱδουρνηρασία τῆς! Δὲν ἔλεγε σ' ὅλο τὸ ἔργο ὅτε λέξη, οἱ συγγραφεῖς μάλιστα εἶχαν κόψει καὶ τὴ μοναδικὴ φράση ποὺ εἶχε νὰ πῇ, γιὰτὶ ἐνοχλοῦσε. Ἰβρω τῆς ἡ στῆλιά, διδύληρη φτωχιάμνη ἀπὸ καθρέφτες; τὴ γέμιζε ἀνταγίες· ποτάμια τὰ διακέντια, καὶ τὰ μαργαριτερένια κοιλιά, ἄσπραφταν ἀνάμεσα στοὺς σταλαχτῆρες τοῦ θόλου. Τὸ Παρίσι θὰ τὴ θυλόταν πάντοτε ἔτσι, νὰ λήπτῃ, μέσος στὰ κροστὰλινά, αὐτὴ θεά. Ὅχι, ἦταν πολὺ καιρὸ ποὺ πέθανε ἔτσι σ' αὐτὴ τὴν κροστὰση! Τώρα θὰ εἶναι ἄπορη ἐκεῖ πάνω!

— Καὶ πόση ἦδονὴ πᾶει χαμένη! εἶπε μελαγχολικά ὁ Μινιὸν. Ἠράεψε τὴ Δούση καὶ τὴν Καρολίνα, γιὰ νὰ δῇ ἄν θ' ἀνέβαιναν ἀμέσως πάνω. Βεβαίως καὶ θὰ πῆγαιναν· ἡ περιέργειά τους εἶχε μεγαλώσει. Πάνω στὴν ὦρα ἔφτασε καὶ ἡ Μελάνς, λαχανιασμένη, φουρκισμένη μὲ τὸ πλῆθος ποὺ ἔλυνε τοὺς δρόμους. Καὶ ἔσαν ἔμαθε τὸ νέο, ξαναβῆκαν τὰ ξεφώνητά, καὶ τράβηξαν γιὰ τὴ σκάλα, μὲ τὸ φορὸ-φορὸ τῶν φουστανίων τους. Ὁ Μινιὸν τίς πῆρε ἀπὸ πίσω φωνάζοντας:

— Πῆτε στὴ Πόδα πὺς τὴν περιμένω... Ἀμέσως, ἔτσι;

— Δὲν ἔφέρετε πότε τὴν κολλάει κανεὶς εὐκολώτερα, στὴν ἀρχὴ ἢ στὸ τέλος; ἔγγυος ὁ Φοντάν στὸν Φωσφὺ. Αὐπαῖμαι γι' αὐτὸ τὸ ἔαφνικό θὰ ἦθελα πολὺ νὰ τῆς σφίξω γιὰ τελευταία φορὰ τὸ χέρι.

— Παιδιά τὸ θεῖος τῶρα; εἶπε ὁ δημοσιογράφος.

— Ναι, παῖς τὸ θεῖος; ἦσαν κι οἱ ἄλλοι δύο.

Τὸ παλῆθος πύκνωνε ἀκόμα. Μέσα στὰ φῶτα τῶν μαγαζιῶν ἐβλεπες τὸ διαπλὸ γέμια τοῦ κόσμου στὰ πεζοδρόμια. Κεῖνη τὴν ὥρα ἡ ἐξώψη δὲο καὶ γούρτωνε:

Πάνω, στὸ τέταρτο πάτωμα, τὸ δωμάτιο στοίχιζε δίδεκα γράμματα τὴν ἡμέρα· ἡ Ρόζα ζήτησε ἕνα δωμάτιο καλὸ, χωρὶς πολυτέλεια θέματα, γιὰ τὴ πολυτέλεια εἶναι ἀχρηστὴ ὅταν ὑποφέρῃ κανεὶς. Ἦσαν ντυμένο μὲ κρεῖον, στολισμένο μὲ μαῦρες φουλλωσιές. Βασιλεῦς παντοῦ μὴ θεωρεῖται σωτὴ, ποὺ τὴν ἐκοβε ποὺ καὶ ποὺ κάποιοι ψίθυροι, ὅταν ἀναδύστηκαν φωνές στὸ διάδρομο.

— Κι ἐγὼ σοὺ λέω πῶς χαθήκαμε. Ὁ μικρὸς μᾶς εἶπε νὰ σπρίψουμε δεξιά... Ὅστε σπαρτώνας νὰ ἦταν!

— Περήμενε λοιπὸν νὰ δοῦμε... Δωμάτιο 401, δωμάτιο 401....

— Ἐ, ἀπὸ δῶ! 405, 403, ἐδῶ σίμαστε! Ἄ, 401 ἐπικέλευσε.

Ἐλᾶτε! Δοῦτ', σοῦτ'!

Σώπασαν. Ἐδῆξεν, στάθηκαν νὰ συγκρατηθοῦν γιὰ μὴ στεγνῇ. Ἐπειτα ἡ Δούση ἀνοίξε σιγὰ σιγὰ τὴν πόρτα καὶ μαζήκε, ἐνῶ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἡ Καρολίνα καὶ ἡ Μελάνης. Μὰ κοινοστῆθηκαν, πέντε γυναῖκες δριμύονταν κίβλας στὸ δωμάτιο. Ἡ Ξαρχιὰ ἦταν καθισμένη στὴ μοναδική, θελουδένια πολυθρόνα. Μπροστὰ στὸ τῆλα, ἡ Σιμόν κι ἡ Κλαρίς κουβεντιάσαν ὁβίες μὲ τὴ Λέα ντὲ Δόρν, ποὺ καθόταν αὐτὴ μὴ καρέκλα. Καὶ μπροστὰ στὸ κρεβάτι, μπαλόντας ἀριστερά, ἡ Ρόζα Μινιδὸν καθισμένη στὴν ἀκρὴ τοῦ κωστίου μὲ τὰ ξῶδα τῆς θ-ρημάστρας, κοίταξε ἀκίνητῃ τὸ νεκρὸ κορμὶ, θυθισμένο στὴ οὐκὰ ποὺ ἐρίχθαν οἱ κουρίνες. Ὅλες φοροῦσαν τὰ κάρφια τοῦς καὶ τὰ γάντια τοῦς, αὐτὴ εἶχαν πᾶσι ἐπισκεψή. Καὶ μονόχρα ἐκείνη, μὲ τὰ χέρια γυμνά, ξεχτυστοῦ, γλῶσσὴ ἀπὸ τὴν κούραση, τοακισμένη ἀπὸ τρεῖς νύχτες ἀγρύπνιας, καθόταν ἀποδολωμένη καὶ γεμάτῃ θλίψη, μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸν ἐκφυγνὸ θάνατο. Ἕνα ἀμπαζούρ στὸ κομὶ, φῶς ἐντρονὰ τῇ Ξαρχιᾷ.

— Τί ἀτυχία ἐ; ψιθύρουν ἡ Δούση σφίγγοντας τὸ χέρι τῆς Ρόζας. Θέλαμε νὰ τὴν ἀποχαίρῃσασιν...

Καὶ γύριζε τὸ κεφάλι, προσπαθώντας νὰ τὴν διῇ. Στὸ κρεβάτι ἦταν ἕνας γκρίζος ὄγκος καὶ διέκρινες μόνο ἕναν κακκινωτὸ κόμπο κι ἕναν ἀσπρόδερό λευκὸ ποὺ θὰ ἦταν τὸ πρόσωπο. Ἡ Δούση πρόσθεσε:

— Ἐγὼ ἔχω νὰ τῇ δῶ ἀπὸ τότε, στὸ «Ἰκατέ», στὴ σπηλιά...

Τότε ἡ Ρόζα αὐτὴ νὰ συνερχόταν ἀπ' τὴν αασυμῆρα τῆς, χαμογέλασε καὶ εἶπε:

— Ὁ, ἀλλὰς, ἀλλὰς: ποῦ...

Καὶ ἐναδυσθόσθηκε στὴν ἐκστασή τῆς. Σὲ λυγὰκι θὰ τὴν ἐδᾶσαν τῶς. Κι οἱ τρεῖς γυναῖκες πληρώσαν τὴς ἀλλες, στὰ τῆλα. Ἡ

Σιμόν κι ἡ Κλαρίς σὺντηροῦσαν, χαμηλόφωνα, γιὰ τὰ διαμάντια τῆς πεθαιμένης. Ὑπῆρχαν, ἀραγε, πραγματικά; Κανένας δὲν τὰ εἶχε δεῖ, θὰ ἦσαν παραμυθί. Μὰ ἡ Λέα ντὲ Δόρν ἤξερε κάποιον ποὺ τὰ εἶχε δεῖ: ὦ, νὰ καὶ διαμάντια! Δὲν ἦσαν ἀλλωστε αὐτὰ μόνο, εἶχε φέρεῖ ἕνα σωρὸ θρηασποῦς ἀπὸ τὴ Ρωσία. Ναι, ἀγαπητῇ μου, πενήντα δύο κίβλια, νὰ γεμίσης τρία βερύδια. Ὅλα ἐπῆσαν στὰ σταθμά. Ἀτυχία ἐ; Νὰ πεθάνῃ πρὶν προφτάσῃ ν' ἀνοίξῃ τὰ πράγματα τῆς! Ἄσε ποὺ ἐκτός ἀπ' αὐτὰ ἔφερε καὶ μετρητά, κάπου ἕνα ἐκατομμύριο. Ἡ Δούση πῶς τῆς τοῖς δὶχως ἄλλο. ἔκανε τὴν τῶχῃ τῆς, ἡ παλῆθρια! Δὲν ἤξερε τίποτα ἀκόμα, ἡ ἀρρωστὴ ἐπέμεινε νὰ μὴ τὴν εἰδοποιήσουν, γιὰ τῆς κραιπνοῦσε κακία γιὰ τὸ θάνατο τοῦ μικροῦ. Ὅλες τότε λυπηθήσαν τὸ παιδί, ποὺ θυμῇ θηκαν πῶς τὸ εἶδαν οὔτε κούρας: Ἕνα παιδάκι τέλος πάντων ἀπὸ κείνα τὰ κακόμοιρα ποὺ δὲ ζήτησαν ποτέ τους νὰ γεννηθοῦν.

— Πιὸ εὐτυχισμένο εἶναι καὶ ποὺ ὀρίσκειται, εἶπε ἡ Μελάνης.

— Μπᾶ! Κι ἐκείνη τὸ ἴδιο, πρόσθεσε ἡ Καρολίνα. Δὲν εἶναι τόσο εὐχάριστη ἡ ζωή...

Μαθρ-ς ἰδέες περνοῦσαν ἀπὸ τὸ μυαλὸ τοῦς μέσα στὴν αὐστηρὴ ἀρπασοειδὴ αὐτοῦ τοῦ δωματίου. Φοδόνταν, ἦσαν δακρυία νὰ κλάωνται νὰ κουδεντίζον ἐκεῖ τόσον ὥρα! μὰ τίς κάρφων: ἐκεῖ ἡ ἐπιθυμία νὰ δοῦν τὴ Νανά.

— Ὑπέφερε ποῦ; πῶς τῆς ἡ Δούση ποὺ εἶχε ἀπορροφηθῇ μπροστὰ στὸ σὺμπλεγμα τοῦ πολυτοῦ, τίς τρεῖς ἄδερφες, διδύμινες, ποὺ χαμογέλασαν αὐτὰ μπαλαρίνες.

Ἡ Ξαρχιὰ φάνηκε αὐτὴ νὰ ἔμνησε:

— Ἄν ὑπέφερε, λέει! Ἦσαν ἐδῶ ὅταν ἐψύχηνσε... Δὲν εἶναι καθόλου ὥραϊο, αἶς δεδαῖ... Νά, τὴν ἐπῆσαν κάτω σπασμοί....

Μὰ δὲ μπόρεσε νὰ συνεχίσῃ. Μὴ λαχτὴ ἀνέβαινε ἀπ' τὸ δρόμο: — Στὸ Βερολίνο! Στὸ Βερολίνο!

Κι ἡ Δούση ποὺ ἔσταγε, ἀνοίξε διέκλιναν τὸ παράθυρο κι ἀκούμπησε στὸ περβάζι. ἔκει ἦσαν καλὰ, μὴ ὁποια ἔπεστε ἀπ' τὸν ἑναστρο ὠρανό. Κάρτω, στὸ δρόμο, τὸ θέαμα ἦταν ποῦ διασκεδαστικό: κύματα κόπου κυλοῦσαν αὐτὰ χεῖμαρρος στὰ πεζοδρόμια. Ἡ Δούση ἐσχάστηκε, καὶ φώναξε τῇ Μελάνης καὶ τὴν Καρολίνα:

— Ἐλᾶτε λοιπὸν! Ἀπ' αὐτὸ τὸ παράθυρο βλέπετε ποῦ καλὰ!

Ἐσκυφάν κι οἱ τρεῖς μὲ ζωντὰ ἐνδιαφέρον. Τὰ δέντρα δὲν τις ἀφῆσαν νὰ δοῦν καλὰ, τὰ δαδιά χάνονταν κάθε τόσο κάτω ἀπὸ τὰ φυλλώματα τοῦς. Προσταθοῦσαν νὰ διακρίνουν τοῦς ἄντρες, κάτω, ἀλλὰ ἡ προσέχοντ' ἐνὸς μπαλκονοῦ ἐκρυβε τὴν πόρτα. Καὶ δὲν ἐδᾶσαν παρὰ τὸν κήμη Μυρά, σπριασμένο στὸ παγκάκι, αὐτὸ ἕνα

σκοτεινό μυστικό με το μαντήλι πάντα στο πρόσωπό του. Ένα ά-
μύδι σταμάτησε, κι η Δούση γνώρισε τη Μαρία Μελών. Έπεξε κι
αότη! Δέν ήταν μόνη, ένα χοντρός κύβριος κατέβηκε ξωτικό της.

— Είν' αυτός ο παλιολέπτης ο Στέφανε, είπε η Καρλίνα. Μά
δέν τόν ξαπόστειλαν άκόμα στην Κολωνία; Θέλω νά δω τό μοι-
τρα του όταν θά μπη.

Ήρσαν όλες τους νά κοιτάξουν. Μά, σέ όένα λερτά, όταν φά-
νηκε επί τέλους η Μαρία Μελών, που έκανε δυο φορές λάθος στη
σκέδα, ήταν μονέχη της. Και καθώς η Δούση τη πρωτοσε:

— Αδός! Μά νομίζεις άγαστητή μου πως θ' άπέθ; Πάλι κα-
λά που μέ συνόδεψε ως την πόρτα.... Είναι καμιά δωδεκαριά κάτω,
καπνίζουν τό πούρο τους.

Πραγματικά, όλοι οι κύριοι ξανασηναντόνταν. Είχαν έρθει γιά
νά χαζέψουν, φώναζε ο ένας τόν άλλο, λυπόταν γιά τό θάνατο
της καημένης της Νανός — και συζητούσαν όποτε γιά την πο-
λιτική και γιά τόν πόλεμο. Ο Μπορντενά, ο Νταγκενέ, ο Λα-
μπορντέ, ο Προλιέρ και όόποροι άλλοι είχαν πλουτίσει την πα-
ρέα. Κι άκουγαν τόν Φοντάν νά άναπύσσει ένα δικό του σπατη-
γικό σχέδιο γιά νά πάρουν τό Βερόλινο σέ πέντε μέρες.

Η Μαρία Μελών, συγκινημένη μπροστά σ'ό κρεβάτι, μου-
μούριζε όπως κι οι άλλες:

— Την καημένη, Την τελευταία φορά την είδα στη σπηλιά...
— Α, άλλες, άλλες πολύ, ξανάμε η Ρόζα Μελών.

Άλλες δυο ήρθαν άκόμα: η Ταντάν Νενέ κι η Λουίζα Βιολάν.
Αδρές περιγύριζαν μέσ σ'ό ξενοδοχείο είκοσι λερτά τώρα, θά εί-
χαν άνεδοκατεβή καιμιά τριανταριά φορές άνάμεσα στη φασαρία
των ένοίκων που διάζονταν νά φύγουν από τό Παρίσι, κυριευμέ-
νοι από τόν πανικό τού πολέμου κι απ' αυτή τη συγκίνηση τών
βουδέντρων. Κι έτσι, μπαίνοντας, σπριζάστηκαν σ'ός καρέκλες, τό-
σο κουρασμένες που δε μπορούσαν ν' άσχοληθού με τη νεκρή.

— Πρέπει νά πηγαίνουμε, είπε η Κλαρίς. Δέ μπορούμε δέδια
νά την άναστήσουμε... Θά 'ρθης, Σιμόν;

Κοίταξαν όλες τό κρεβάτι, σ'ό κλεφτά, χωρίς νά κουνήθουν.
Έτοιμάζονταν όμως, έσπάζαν τίς φούστες τους. Η Δούση πήγε
και ξανακοιμήσε σ'ό παράθυρο, μόνη της. Μιά θλίψη της έφυγ-
γε σ'ότα σ'ότα τό λαϊμό, λές και κάποια βαθεία μελαγχολία ν' άπέ-
βαινε απ' αυτό τό πλήθος που σβόλαζε κάτω.

— Στο Βερόλινο! Στο Βερόλινο! Στο Βερόλινο!

Η Δούση, άκουμπισμένη σ'ό παράθυρο, είπε κατάχλωμη:

— Τι θ' άπορίνουμε, Θέέ μου;
Οι άλλες κούνησαν τό κεφάλι. Ήταν σκεπτικές, άνήσυχες απ'
τά γεγονότα.

— Έγώ, είπε η Καρλίνα Έκσέ μ' έκείνο τό ποζέτο όρος της,
φεύγω μ-θεώρητο γιά τό Λονδίνο.... Ή μαμιά είναι κλόας έχει, και
μού έτοιμάζει σκί.... Δέ θά κάτω δέδια έδώ νά μέ σφάζουν.

Η μητέρα της, προνοητική γυναίκα, είχε τοποθετήσει διαη της
την περιουσία σ'ό έξωτεριό. Δέν έπρεε κανείς πώς μπορεί νά τε-
λειώση ένας πόλεμος. Μά η Μαρία Μελών θυμωσε αότη ήταν πα-
τριώτισσα, κι έλεγε πώς θ' άκολουθήση τό στρατό.

— Μαρέ φούρταίρα που είναι!... Μάλιστα, έν μ' έταρναν θά
ντυνόμουν άντρας, γιά νά πείω κάμποσες σ'ό γουρουνία τών Προ-
σους... Και νά σκοτωθούμε κι όλες, τί έγινε; Χάρα σ'ό πράγμα!

Μά η Μαρίανς ντε Σιόρν άγρίψε.

— Σέ παρακαλώ πολύ νά μη βόλγης τούς Πρόσους! Είναι κι
αύτοι άνθρωποι σ'έν τούς άλλους, και δε φούρτωνται πάντα σ'ός
γυναίκες, όπως οι Γάλλοι σου! Άπέλασαν κείνον τόν μικρό τόν
Πρόσο, τό φίλο μου, ένα παλιόκρη πολύ πλούσιο, πολύ γλυκό,
άντανο νά δαδήη κανέναν! Είναι άτιμία, καταστράφηκα.... Ας-μή
μέ σκοτίζουν, γι'αυτή σ'ακόνομαι και πάλι σ'ό Γερμανία νά τόν βρω!

Και την ώρα που τσακόνονταν, η Γκαρνά ψιθύριζε περδωτη:

— Πάει, δέν έχω καθόλου τόχη... Δέν είναι ότε μια δόσηάδα
που ξεπλήρωσα τό σπικάκι μου σ'ό Ζυδείο, έχ, ένας Θεός έπει με
πόσο κόπο. Χρειάστηκε νά μέ δαθήση κι η Αλκή... Και νά που
κρηύχτηκε ο πόλεμος... Θάβουν οι Πρόσοι και θά τά κάθουν
όλα... Πώς νά ξαναρχή κανείς σ'ήν ηλικία μου;

— Μπρά! είπε η Κλαρίς, σκατά μου! Κότσι θά βρω...

— Βεβαιώς, πρόσθεσε η Σιμόν. Άστείο θά ναι.... Ίσως, μάλι-
στα και νά μές βρή σέ καλό...

Και, μ' ένα χαμόγελο, συμπλήρωσε τη σκέψη της. Η Ταντάν
Νενέ κι η Λουίζα Βιολάν συμφωνούσαν κι αδρές μαζί της η προ-
τη διηγήθηκε πώς είχε κάνει τρελά γλέντια με στρατιωτικούς.
— Ο, ήταν καλά παιδιά, που γίνονταν θυσία γιά τίς γυναίκες. Μά
σώσαν πολύ τόν τόνο της φωνής τους, κι η Ρόζα Μελών, καθι-
σμένη πάντα σ'ό κιόβριο, τίς έκανε νά σιωπούν μ' ένα σος!

— Στο Βερόλινο! Στο Βερόλινο! Στο Βερόλινο!

Μά σέ λίγο ξεχάστηκαν πάλι. Ή Δέα ντε Σόρν, που τό σκί-
της ήταν ένα πολιτικό σάδον όπου παλιό όπουρνό τού Λονδοβί-
κου - Φιλίππου διατύπωναν έπιγραμματα λερτές κλίσεις, συνέχι-
σε πολύ χαμηλόφωνα, σ'ακόνοντας τούς όμους:

— Τι σφάλμα αυτός ο πόλεμος! Τι αίματηρή διασκέδα!

Τότε, η Δούση ανέλαβε άμέσως την ύπερδουση της αότακα-
τορίας. Είχε πλαισίσει μ' έναν περιγρήπτα τού αότοκρατορικού αί-
κου και θεωρούσε τό ζήτημα τού πολέμου ύπερθεση άκορευιαστή.

— Μά τί λές τώρα, άγαστητή μου! Δέν μπορούσαμε νά άνεχόμα-

στε περισσότερο τίς προσβάλῃ τους, ἀλλὰς ὁ πόλεμος γίνεται γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Πατρίδας... "Ὁ, δὲν τὰ λέω ἀπὸ ἐξέρε, γιὰ νὰ πιάσω τὸ μέρος τοῦ πρίγκιπα. Πιὸ φιλόφρονος ἀνθρώπου ἀπ' αὐτὸν δὲν ἔχω ξαναδεῖ. Θανατοῦντε πρὸς τὸ βράδυ, ὅταν ἔκπερε νὰ καμνηθῇ ἐκποθε τὰ λεπτὰ του στὴς μαρτές του, καὶ ὅταν παύσαμε μπεζίνα ἐδάς φασόλια, γιὰτὶ μιὰ μέρα ἔπραξα, σ' ἀρεσία, τὰ λεπτὰ... Μὰ δὲν μπορῶ νὰ μὴν πῶ τὴν ἀλήθεια. Ποιὸ καλὸ ἔκανε ὁ ἀντοκατόρας.

Ἡ Δέα κουνοῦσε ὑπερηφάνως τὸ κεφάλι, ἀν γυναικία πρὸς λέει τὴ γνώμη σπουδαίων προσωπικοτήτων. Καὶ δὴνουντας τὴ φωνή:

— Πάει, αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ τέλος μας! εἶπε. Ὑπελάθηναν δὲ οὐδὲν Κεραμεικὸ. Τὸ καλύτερο πρὸς εἶχε νὰ κάμῃ ἡ Πατρία χυτῆς, θὰ ἦταν νὰ τοὺς διώξῃ...

"Ὁλές τῇ σπαμάτσησαν ξαναμμένες. Μὰ τί εἶχε λοιπὸν αὐτὴ ἡ λυσσαμένη μὲ τὸν ἀντοκατόρα; Μήπως δὲν ὑπῆρχαν δουλειές; Ποιὸ τὸ Παρίσι δὲ διασκέδαζε τόσο.

Ἡ Ἰκαγιά ξεσπάθωσε, ἀγανακτισμένη.

— Πάμπει! "Ὁ! αὐτὰ εἶναι βλακειές, δὲν ἔπερε τί λέει! Ἐγὼ ἔζησα τὴν ἐποχὴ τοῦ Λαουδοίκου - Φιλίππου, καὶ εἰμαιστε διὰ πρῶ-χρεια καὶ στερίσεις, ἀγανακτῇ μου. Ἐπειτα ἦρθε τὸ σαργανακωτῶ.

Α, σπουδαῖο φροῦτο, — μιὰ ἀηδία καὶ μισὴ ἡ δημοκρατία τους! Μετὰ τὸ Θεοφρούριο φροῦδα τῆς πείνας, ἐμένα πρὸς ἐλπίστει! Μὰ ἀν τὰ εἶχατε τραθήξῃ καὶ ἐοίς αὐτὰ, θὰ πέφτατε στὰ γόνατα μπροστὰ στὸν ἀντοκατόρα, γιὰτὶ εἰν' ὁ πατέρας μας, ὁ πατέρας μας... Ἀναγκάστηκαν νὰ τὴν καλμάρουν λιγώτα. Μὰ συνέχισε, πῆ-φροντας αὐ μὴ θερμοκεντρικὴ ἐξάσση:

— "Ὁ, θεέ μου, δοθήσῃς τὸν ἀντοκατόρα νὰ νικήσῃ! Προσά-τεψῃ τὴν ἀντοκατορία μας!

"Ὁλές ἔκαναν τὴν ἴδια εὐχή. Ἡ Μελάνε θυλόητος πῶς ἀναθε-κερία γιὰ τὸν ἀντοκατόρα, γιὰ νὰ βασιλέψῃ ὁ Ναπολέων Γ' μετὰ τῇ νίκῃ του ἥττους, μέσα στὴ γενικὴ εὐτυχία.

— Κι αὐτὸς ὁ βρωμο-Μετσίμαρχ, ἀλλο κάθαρμα καὶ αὐτὸς! εἶπε ἡ Μαρία Μελόν.

— Καὶ νὰ σκεφτῇς πῶς τὸν γνώρισα! φώναξε ἡ Σιμόν. "Αν τὸ ἦξερα, ἐγὼ ἡ ἴδια θὰ τοῦ ἔριχνα δηλητηρίο μέσα στὸ πατήρι του!

Μὰ ἡ Μελάνε, στενοχωρημένη πάντα μὲ τὴν ἀπέλαση τοῦ Πρώτου της, τὸλμησε νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν Μετσίμαρχ. Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ἦταν κακὸς. Ὁ καθένας κάνει τὴ δουλειά του. Καὶ πρόσθεσε:

— Δαρτελεῖ, ἔπερε, τίς γυναῖκες.

— Καὶ τί μᾶς νοιάζει ἐμεῖς! εἶπε ἡ Κλαρίς. Δὲν ἔχουμε κα-μὴν ὁρεξὴ νὰ πλεγμασούμε μαζί του!

— Τέτοιους ἀνδρες τοὺς βλέπουμε ὅποτε θές, εἶπε ἡ Λουίζα Βιο-λάν. "Ας λείπουν, παρὰ νὰ ἔχουμε νὰ κάνομε μὲ τέτοια τέρατα.

Κι ἡ αὐτήσηση συν-χλιδόταν. Ξεπερνώσαν τὸν Μετσίμαρχ, αὐ νὰ τοῦ ἔδινε καθεμιὰ καὶ μιὰ κάλωτα στὰ πιανά, φουντωμένες ἀπὸ τὸν δυναπαριστινὸ τους. Κι ἡ Τανὴ Νανέ εἰπες:

— "Ὁ Μετσίμαρχ! Μ' ἔχουν πρῆξῃ μὲ τὸσο δῶ! "Ὁ! Τὸν ἔ-χω στὸ στομάχι! Ἐγὼ δὲν τὸν ἦξερα αὐτὸν τὸν Μετσίμαρχ! Δὲ μπορεῖ νὰ ἔξῃς διὰ τὸν κόπου!

— Δὲν ἔχει σημασία, εἶπε ἡ Δέα πρὸς Χόρν συμπαραστατικά, αὐτὸς ὁ Μετσίμαρχ θὰ μᾶς τίς δρέξῃ γιὰ καλὰ...

Δὲ μπόρεσε νὰ συνεχίσῃ. Ἐπεισαν διὰς πάλιν της νὰ τὴ φῶνε.

— Δοῦνι ψιθύρισε ἡ Ρόζα, θλιμμένη ἀπ' ἄλλῃ αὐτὴ τὴ φασαρία.

Ἡ κρουάδα τοῦ θανάτου τίς κυρίεψε πάλι. Στὴ λεωφόρο ἡ ἴδια κρουαγὴ ἀκούσαν, θραυγὴ, σπαρακτική:

— Στὸ Βερολίνο! Στὸ Βερολίνο! Στὸ Βερολίνο!

Ἐαφνικά, ἔκει πρὸς ἐτοιμάζονταν νὰ φύγουν, ἀκούστηκε στὸ διάδρομο μιὰ φωνή:

— Ρόζα! Ρόζα!

Ἡ Ἰκαγιά, παραξενεμένη, ἀνοῖξε τὴν πόρτα καὶ βγήκε γιὰ μιὰ στιγμή. Ἐπειτα, ὅταν ξαναβόρε:

— Εἰν' ὁ Θεοφρὸς, ἀγανακτῇ μου, στὸ δῖδρομο... Δὲ θέλει νὰ πῇ-ρίσῃ, εἶναι ἔξω φρενῶν πρὸς δὲν ἔκαλλὰς ἀπὸ τὴ νεκρή.

"Ὁ Μινὸν κατάφερε στὸ τέλος νὰ στείλῃ τὸν δημοσιογράφου. Ἡ Λουδο, στὸ παράθυρο, ἔκουψε νὰ δῇ αἱ κύριοι, στὸ πέλοδρῶμο, κατὰφοντας πάλιν, τῆς ἔκαναν νοήματα. "Ὁ Μινὸν, ἐξαγριωμένος, τέντωσε τίς γραβιές του. "Ὁ Στάνιερ, ὁ Φοντάν, ὁ Μπορντενὰ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνοῖξαν τὰ χέρια τους, αὐ νὰ ἀνησυχοῦσαν καὶ αὐ νὰ τίς μάλυναν. Μῶνο ὁ Νταγκνέ, γιὰ νὰ κερτίσῃ τὴ θέση του, κάπνι-ζε τὸ ποῦρο του, μὲ τὰ χέρια δεμένα πίσω.

— Ἀλήθεια, εἶπε ἡ Λουδο ἀγῆνοντας τὸ παράθυρο ἀνοχτῶ, τοὺς εἶχα ὑποχρεθῇ ἀγανακτῇ μου νὰ αὐ στείλῃ κάτω... Ἐχουν ξεσηκωθῇ διὰ καὶ μᾶς φωνάζουν...

Ἡ Ρόζα σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κινώτιο μὲ βαρὺ καρδιά. Εἶπε:

— Κατεβαίνω, κατεβαίνω... Βέβαια, δὲ μὲ χρειάζεται πιά... Θὰ στείλουν μιὰ καλοριά...

Καὶ τρυγνύριζε στὴν κάμαρα, μὴ μπορώντας νὰ βρῇ τὸ καπέ-λο καὶ τὸ σάκι της. Εἴμαισε, μηχανικά μιὰ λεκάνη στὴν τουαλέτα, καὶ ἔπλυνε τὰ χέρια της καὶ τὸ πρόσωπό της, λέγοντας:

— Δὲν ἔξρω, μοῦ ἔκανε ποῦ κακὸ... Ποιὸ δὲν τὰ πῆγαμε καλὰ αἱ διὰ μας... Ἐ, λοιπὸν, βλέπτε, τὰ ἔχω χαμένη... "Ὁ! μοῦ ἔρχο-νται στὸ μυαλὸ χιλιά διὰ, νὰ ξεφλοῦδα καὶ ἐγὼ, νὰ ἐρχόταν τὸ τέλος τοῦ κόπου... Ναι, μοῦ χρειάζεται καθαρός αἶμας...

Τὸ πτώμα ἀρξίξε νὰ μυστρίγῃ. Ἰσορπὸ ἀπὸ τόση ἀπερημηγία, τίς ἔπιασε πανικός.

— Πάμε, πάλι κορτάκια μου, έλεγε και ξανάλεγε ή Παναγιά, Βρήκαν διαστικά, πέχοντας μία ματιά στο κρεβάτι. Μία ή Δούση, ή Μαρίνα κι ή Καραλίνα ήταν άκμα έκει, κι ή Ρόζα θείησε να πείη μία τελευταία ματιά στο δωμάτιο, γιά νά τ' άφήση ουγυριμένο. Τρόσηψε τήν κουρτίνα στο παράθυρο. Έπειτα σέφτηκε πώς αβτή ή λάμπρα δέν παύαζε, χροιάζονταν ένα κερί, κι άπόδ έναψε ένα άπό τά υποδυρξίνα καντηλιέρια που ήταν στα τζάκι το έδαλι πάνω στο κομοδίνο, δίπλα στη νεκρή. Ένα έντονο πώς φώτιος έαφνικά το πρόσωπο τής πεθαιμένης. Ήταν φρικιαστικό. Όλες τους άναρξίχιασαν κι έφυγαν τρεχάτες.

— Ό, άλλαζε, άλλαζε πολύ, μουρούριζε ή Ρόζα Μινών ποι έμεινε τελευταία.

Βρήκε, κι έκλεισε τήν πόρτα. Ή Νανά άπόμεινε μόνη της, με το πρόσωπο ξεσέπαστο, κάτω άπό το πώς του κεριού. Ήταν ένα σκείλερο, μία μάζα δια όγρ ά και αίμα, μία φτυαριά σαπιμένη σάρκα, πεταμένη έκει, πάνω στο μαξιλάρι. Τά ξεανθήματα είχαν σκεπάζει διαόκληρο το πρόσωπο, το ένα δίπλα στο άλλο και μαρμμένα, κατακαθισμένα γυρίσματα αά λάσπη, ήταν κιόλια αά μούχλια πάνω στην άμορφη αβτή μάζα, όπου δέν ξεχώριζες πιά γραμκηριστικά. Το ένα μάτι, το άριστερό, είχε σκεπαστή έντελώς άπό το πιο ποδ κοχλάκιζε ένάνω το άλλο, μισάνοιχτο, είχε χυθθή μέσα, αά μία χαλασμένη, μαύρη τρύπα. Ή μύτη έσταζε πώ άκμα. Μία κοκκινωπή κροσστα ξεκινούσε άπό το ένα μάγουλο, και άπλώνονταν ο διαόκληρο το στόμα, που το ζάρωσε ο ένα άπαλαιο γέλιο. Και πάνω ο' αβτή τη φρικτή και θάναστη μάσκα της άνισαφξίας, τά μαλλιά, τά όρθα της μαλλιά, έλαμπαν άκμα αών ήλιος, κυλούσαν αών ένας ποταμός χρυσάφι. Ή Άσποδίτη ατίριζε. Θα έλεγες πώς τά μικρόδια που είχε μαζέψει άπό τ' αλλότρια κι άπ' όσα φθορήμια άφηνουμε να σαπίζουν στους όρθιους, έκείνο το μόνιμο που μπόλιασε έναν διαόκληρο λαό, τής είχε άνεστή τώρα στο πρόσωπο και τήν, είχε ααπίσει.

Το δωμάτιο, ήταν άδειο. Ένας θυατός, απείμιμένος άναστεργμένος άνέστησε άπ' το βουλεδάριο και φούσκωσε τήν κουρτίνα. — Στο Βερολίνο! Στο Βερολίνο! Στο Βερολίνο!

Τ Ε Λ Ο Σ

